

THE CONSTITUTIONAL COURT RULINGS 2019

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

**THE CONSTITUTIONAL COURT OF
THE KINGDOM OF THAILAND**

THE CONSTITUTIONAL COURT RULINGS 2019

Office of the Constitutional Court

Title	The Constitutional Court Rulings 2019
Editor-in-chief	Mrs. Porntipa Swaisuwanwong Secretary-General of the Office the Constitutional Court
Editors	Mr. Suttirak Songsivilai Deputy Secretary-General Mr. Boonserm Nagasara Deputy Secretary-General Ms. Sivaporn Chalermwong Director of Bureau of the Constitutional Case Standard Mr. Chonlapoom Yensuang Constitutional Court Academic Officer Mr. Kongkieat Suraka Constitutional Court Academic Officer Mr. Pitaksin Sivaroot Constitutional Court Academic Officer Mr. Thitiphong Roekyen Constitutional Court Academic Officer Ms. Wilawan Prasertsak Constitutional Court Academic Officer Mr. Tanawoot Trisopon Constitutional Court Academic Officer Ms. Piengporn Phetumpai Constitutional Court Academic Officer Ms. Raweevan Sangkate Constitutional Court Academic Officer Mr. Kasidech Meebumrung Constitutional Court Academic Officer Ms. Khwanjai Kongsomrit Government Employee
Translator	Mr. Yordchart Tasarika
Contribution	Office of the Constitutional Court <ul style="list-style-type: none"> ● Bureau of Legal Cases 1-4 ● Bureau of the Constitutional Case Standard ● Bureau of Case Management ● International Affairs Division

Copyright © 2017 by Office of the Constitutional Court
The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand.

Published by Office of the Constitutional Court
The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand.

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning or otherwise, except as expressly permitted by law, without prior written permission of the Publisher. Application for permission for other use of copyright material including permission to reproduce extracts in other published works shall be made to the Publisher, Office of the Constitutional Court, The Government Complex Commemorating His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary 120 Chaengwattana Road, Thung Song Hong Sub-District, Lak Si District, Bangkok 10210, THAILAND, Tel.: 66 2 141 7777 Fax: 66 2 143 9500, Website: <http://www.constitutionalcourt.or.th>

Printed in Thailand by P.PRESS Co., Ltd. 129 Sub-soi Siripoj, Suanluang, Suanluang, Bangkok 10250, Thailand Tel.: 66 2 742-4754-5 Fax: 66 2 331-5107

ISBN : 978-616-8033-87-6

First Published in 2022 (500 Volumes)

Foreword

As the legal framework which prescribes the relationship between people and the State, the Constitution of the Kingdom of Thailand guarantees the fundamental rights in Thai society. In order to achieve such goal, the Constitution aims to restructure the duties and powers of State organs, balance the powers of the legislative and executive branches, and enable Court institutions and other Independent Organs to scrutinize the exercise of State powers efficiently. Therefore, it was enacted as the basis of governance and the guideline for preparing the Organic Acts and other laws.

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, one of the organs under the Constitution, was established with the main purposes to uphold the constitutional supremacy. In other words, provisions of any law, rule or regulation or any acts, which are contrary to, or inconsistent with the Constitution, shall be unenforceable. It also plays a vital role in protecting the rights and liberties of the people under the rule of law and adjudicating on the questions related to the duties and powers of the House of Representative, the Senate, the National Assembly, the Council of Ministers or Independent Organs, and other duties and powers prescribed in the Constitution. In this connection, the decision of the Constitutional Court shall be final and binding on the National Assembly, the Council of Ministers, Courts, Independent Organs, and State agencies.

Konrad Adenauer Stiftung (KAS) and the Office of the Constitutional Court (OCC) have been aware of the importance of such roles of the Constitutional Court. Thus, it could be considered that the Constitutional Court rulings should be of value to be examined to ensure that such rulings are standardized in line with the rule of law. Having been published into both Thai and English languages to facilitate Thai and foreign academic communities which are particularly interested in studying the adjudication of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, this book “The Constitutional Court Rulings 2019” summarizes the 14 rulings of that year.

On this occasion, the Office of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand would like to express the sincere appreciation to Konrad Adenauer Stiftung, Dr. Céline-Agathe Caro, Head of Konrad Adenauer Stiftung, Thailand Office, and her team for their active cooperation and continued support.

Mrs. Porntipa Swaisuwanwong
Secretary-General
Office of the Constitutional Court
December 2022

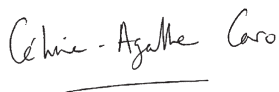
Foreword

Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) has been cooperatively working with the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand through the Office of the Constitutional Court (OCC) as academic partner since the Court's establishment.

The cooperation between the two organizations meets the objectives to uphold the rule of law and support people's rights and liberties. It also aims to promote transparency in the judicial system by translating into English major decisions of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand so these rulings can be discussed among the international community of legal experts.

This book "Constitutional Court Rulings 2019" is the fourteenth volume. It provides summaries of fourteen constitutional cases ruled by the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand in 2019. The volume focusses on two main functions of the Court: the constitutional reviews and decisions regarding the duties, powers, and membership of Members of the House of Representatives, the Senate, the Cabinet, and the Independent Organs. Konrad-Adenauer-Stiftung hopes that the "Constitutional Court Rulings 2019", compiled and published in Thai and English, will be useful for both Thai and foreign academics and that it will contribute to increase the knowledge level on constitutional and public law, and promote the development of the constitutional jurisdiction.

Konrad-Adenauer-Stiftung would like to express its sincere gratitude to the President of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, H.E. Mr. Worawit Kangsasiatiam, as well as the Secretary General of the Office of Constitutional Court, Mrs. Porntipa Swaisuwanwong, and OCC team members for their hard work and continuous support.

Dr. Céline-Agathe Caro
Country Representative,
Konrad Adenauer Stiftung – Thailand Office
December 2022

Contents

Summaries of Constitutional Court Ruling for Year 2019

- Summary of Constitutional Court Ruling No. 1/2562 (2019)3
(Dated 13th February B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 2/2562 (2019)8
(Dated 27th February B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 3/2562 (2019) 12
(Dated 3rd March B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 4-5/2562 (2019)..... 17
(Dated 10th April B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 6/2562 (2019)..... 22
(Dated 8th May B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 7/2562 (2019)..... 25
(Dated 27th August B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 8/2562 (2019)..... 30
(Dated 4th September B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 9/2562 (2019)..... 34
(Dated 11th September B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 10/2562 (2019)..... 38
(Dated 11th September B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 11/2562 (2019)..... 42
(Dated 18th September B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 12/2562 (2019)..... 45
(Dated 13th November B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 13/2562 (2019)..... 48
(Dated 13th November B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 14/2562 (2019)..... 50
(Dated 20th November B.E. 2562 (2019))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 15/2562 (2019)..... 55
(Dated 25th December B.E. 2562 (2019))

Summaries of the Constitutional Court Rulings
Year 2019

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 1/2562 (2019)

Dated 13th February B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was contrary to or inconsistent with section 26, section 27 paragraph one and paragraph five of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Court of Appeals, Corruption and Misconduct Cases Division referred an objection of the first defendant and others, a total of 3 persons, to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts stated in the letter referring the objections of all three defendants and supporting documents may be summarised as follows.

The public prosecutor, Department of Special Litigation 2, prosecuted Mr. Pakit Kirawanich, first defendant, Mr. Siritan Pairojboriboon, second defendant, and Mrs. Yuwaree Inna, third defendant, in the Criminal Court on charges of conspiracy to exercise official functions dishonestly, conspiracy to wrongly perform or omit a duty in order to cause detriment to the Department of Pollution Control, Ministry of Natural Resources and Environment, as well as the public, to dishonestly perform or omit the performance of duties under section 151 and section 157 in conjunction with section 83 of the Penal Code. The Criminal Court convicted all three defendants of offences under section 151 and section 157 in conjunction with section 83 of the Penal Code. The defendants were each sentenced to 20 years' imprisonment. The three defendants appealed and filed an objection pertaining to section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) and the Rule of the General Assembly of the Supreme Court on Inquiry Proceedings on State Officials who are not Political Office Holders under section 275 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2556 (2013). Article 13 of the said Rule provided that the competent court should rely on the report and case files of the National Anti-Corruption Commission (NACC) as the basis for deliberation. As a consequence, the defendants argued that they had lost the ability to fully contest the case and lost the right of due process, as well as the opportunity to object and cross-examine such witnesses presented during the investigations of the NACC and during trial in the Criminal Court, thus effectively being an *ex parte* hearing and witness examination. The proceedings were also contrary to the checks and balances under the democratic form of government by compelling the court to rely on the inquiry report of the NACC, an independent agency

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 27a, dated 8th March B.E. 2562 (2019).

performing executive functions, as the basis for trying a case involving a state official who was not a political office holder alleged of committing a misconduct in the performance of official functions. This was inconsistent with the democratic form of government with the King as Head of State and an unjust discrimination. Hence, it was asserted that section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was contrary to or inconsistent with the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997) and section 29 paragraph one, section 30, section 31 and section 40(2), (3) and (7) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

The Court of Appeals, Corruption and Misconduct Cases Division found that the objections of all three defendants were in accordance with section 264 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997), section 211 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) and section 212 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), and therefore referred the objections to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court could accept the objections for a ruling under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

After deliberations, the Constitutional Court held as follows. These objections presented cases where all three defendants objected that section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was contrary to or inconsistent with the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997) and section 29 paragraph one, section 30, section 31 and section 40(2), (3) and (7) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007). Upon drawing an analogy with the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), similar principles could be found in section 25, section 26 and section 27 paragraph one and paragraph five. Therefore, the Constitutional Court could admit these objections for a ruling under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). The next issue considered was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept these objections for a ruling under section 212 of the Constitution. It was held that section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was a provision of law which empowered the court to try and adjudicate a case by relying on reports and case files of the NACC as the basis for deliberations. Further inquiries for finding facts and evidence could be carried out as deemed appropriate. The court followed a process which applied the inquisitorial procedure pursuant to the Rule of the General Assembly of the Supreme Court. These provisions of law were to be applied by the Court of Appeals, Corruption and Misconduct Cases Division to the case, and there had been no prior ruling of the Constitutional Court in relation to such provisions of law. The case was therefore in accordance with the rule under section 212 paragraph one of the Constitution. Hence the Constitutional Court accepted the cases for consideration. For the benefit of this trial, the Office of the Judiciary was directed to send a copy of the Criminal

Court judgments in such cases to the Constitutional Court.

Pending consideration of this case in the Constitutional Court, the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2561 (2018) was promulgated. A transitory provision in section 192 paragraph four stated that “for the benefit of trial and adjudication of a court for cases already prosecuted or motioned in court prior to the coming into force of this Organic Act, it shall be deemed that the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999), as amended, shall continue to apply until the case becomes final”. Thus, section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) remained provisions of law which the Court of Appeals, Corruption and Misconduct Cases Division had to apply to the case. Hence, the Constitutional Court could continue to rule on the objections.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 98/1 of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was contrary to or inconsistent with section 26 and section 27 paragraph one and paragraph five of the Constitution.

After deliberation, the Constitutional Court held as follows. Section 26 and section 27 of the Constitution were provisions in Chapter III Rights and Liberties of the Thai People. The provisions stated conditions for enacting laws which restricted rights and liberties of persons, under which the enactment of a law having the effect of restricting a right or liberty of a person must be in accordance with conditions provided under the Constitution. In the case where the Constitution did not provide conditions, such a law should not be inconsistent with the rule of law, not disproportionately increase a burden or restrict a right or liberty of a person, and not prejudice a person’s human dignity. The law should also specify the necessity for such restriction of right and liberty. Moreover, such a law should have a general application and not be directed to any particular case or person. Section 27 paragraph one was a provision which recognised the equality of persons, and paragraph five provided recognition that military personnel, police officers, government officials, other state officials and employees or workers of state agencies enjoyed the same rights and liberties as other persons generally, except otherwise provided by law pertaining specifically to politics, competencies, discipline or ethics.

Upon consideration of section 98/1 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) in conjunction with the Rule of the General Assembly of the Supreme Court on Inquiry Proceedings on State Officials who are not Political Office Holders under Section 275 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2556 (2013), the Constitutional Court found as follows. A defendant or alleged person had the right to fully defend a case and be tried in a court charged with the duty of finding facts and applying the relevant laws. Section 98/1 paragraph one merely provided that a competent court should rely on the report and case files of the NACC as a basis for proceedings. The competent court was not required to reach a finding based on only the

facts or evidence stated in the report and case files of the NACC. Proceedings in the NACC were conducted merely for fact finding preliminary facts and evidence prior to prosecution in the Criminal Court. The court still exercised discretionary weighing of evidence pursuant to section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code and had the power to subpoena investigation files of the state attorney to be included in the records pursuant to section 175 of the Criminal Procedure Code. The prosecution had the burden of proving the defendant's actions and intent in accordance with the elements of the offence as with the case of general criminal wrongdoings. Also, a defendant retained the right to defend the case by presenting evidence, as well as to object and rebut evidence of the other party. Thus, section 98/1 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) did not restrict a defendant's right to defend a case. The provision did not stipulate a legal presumption of the defendant's guilt. Each party still bore the burden of proof. There was no shift in the burden of proving innocence on the defendant. On the contrary, this provision was consistent with a defendant's right under section 172 paragraph one of the Criminal Procedure Code to an open trial in the defendant's presence. There was no presumption of criminal guilt. Hence, such provision of law was not inconsistent with the rule of law since trial was undertaken by an organ exercising judicial powers and there was no disproportionate increase of burden or restriction of rights or liberties under section 26 of the Constitution.

As for the three defendants' objection that section 98/1 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) was a provision of law which resulted in an unfair discrimination on the grounds of differences in statuses of persons who were state officials, the Constitutional Court found as follows. In Thailand, criminal proceedings against state officials for corrupt practices had gradually developed to ensure efficiency in the elimination of corrupt practices of state officials. It was therefore necessary to enact an organic law on anti-corruption to stipulate measures and methods for preventing and combating corruption, which as a serious threat to the common benefit. The NACC was established to perform such duties to ensure efficient and effective enforcement of the law. Later, section 250(3) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) empowered the NACC to conduct inquiries and rule that a state official has committed an offence of dishonest performance of duties or malfeasance of official functions. Section 98/1 was therefore a provision which applied only to state officials who were not political office holders under section 275 of the Constitution, in accordance with the intent of the Constitution and the law. A state official held a different status from the general public, thus calling for different criminal proceedings. Nonetheless, in court proceedings, a defendant or alleged person who is a state official still enjoyed the right to defend proceedings in a fair court trial. The court acted as an organ which exercised checks and balances on the functioning of the NACC as with general criminal cases. Hence, even though court proceedings under section 98/1 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) showed some disparities from criminal proceedings on persons generally, those differences were necessary in order to combat corruption in official functions relating to the common benefit. Such provision of law did not constitute an unfair

discrimination on the grounds of differences in statuses of persons who were state officials. Such provision of law was therefore neither contrary to nor inconsistent with section 27 paragraph one and paragraph two of the Constitution.

As for the provisions of section 98/1 paragraph three of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999), which provided that paragraph one and paragraph two applied to proceedings in the Military Court, such provisions were not applied by the Court of Appeals, Corruption and Misconduct Cases Division to these cases and were not relevant to the objections filed by the three defendants. A ruling was therefore not needed.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 98/1 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Anti-Corruption, B.E. 2542 (1999) were neither contrary to nor inconsistent with section 26 and section 27 paragraph one and paragraph five of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 2/2562 (2019)

Dated 27th February B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not the Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice, dated 29th September B.E. 2549 (2006), only with respect to the prescription of offence and penalties, was contrary to or inconsistent with section 3, section 26, section 28 paragraph one and section 29 paragraph four of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Pathumwan Kwaeng Court referred the objection of a defendant in a criminal case to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The defendant objected that Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice, dated 29th September B.E. 2549 (2006), was contrary to or inconsistent with section 3 of the Constitution. The reasons stated were that the Council for Democratic Reform was a group of persons who had acquired national governing powers through a coup d'état that was not in accordance with the democratic form of government with the King as Head of State, and that the Constitution did not grant such group of persons legislative powers to enact laws to restrict rights and liberties of a person. It was also argued that there was an inconsistency with section 26 since the Announcement contained provisions contrary to the rule of law and constituted a legal measure to disproportionately restrict rights and liberties in the life and body of a person under section 28 paragraph one of the Constitution, and compels a person to self-incriminate, which was prohibited under section 29 paragraph four of the Constitution. The Pathumwan Kwaeng Court therefore ordered the referral of the defendant's objection to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the defendant's objection for a ruling under section 212 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. This was a case where the Pathumwan Kwaeng Court referred a defendant's objection to the Constitutional Court

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 37a, dated 22nd March B.E. 2562 (2019).

for a ruling under section 212 that the Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice was contrary to or inconsistent with section 3, section 26, section 28 paragraph one and section 29 paragraph four of the Constitution. Such provision of law was to be applied by the Pathumwan Kwaeng Court to a case and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provision of law. The case was therefore in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 41 paragraph three and section 50 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court ordered the acceptance of this case for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court were whether or not the Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice, dated 29th September B.E. 2549 (2006), only with respect to the prescription of offences and criminal penalties, was contrary to or inconsistent with section 3, section 26, section 28 paragraph one and section 29 paragraph four of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice, dated 29th September B.E. 2549 (2006), paragraph one stated “whereas it is expedient to prescribe a duty for suspects in criminal cases to provide fingerprints pursuant to orders of officers in the criminal justice process to ensure efficiency in the prevention and combat of legal infringements, the Council for Democratic Reform hereby announces as follows” and paragraph two stated “a person alleged to have committed a criminal wrongdoing is under a duty to provide a fingerprint, handprint or footprint pursuant to the order of a state attorney, prosecutor or an inquiry officer; any violator shall be held to have committed the offence of wrongdoing relating to justice and liable to a term of imprisonment not exceeding six months or a fine not exceeding one thousand baht, or both”. The purpose behind these provisions were to promote the efficient prevention and combat of legal infringements by prescribing a duty on a suspect or person alleged of having committed a criminal wrongdoing to provide a fingerprint, handprint or footprint as identification pursuant to an order of an officer in the criminal justice process, namely a state attorney, prosecutor or inquiry officer. Such officer would apply the collected fingerprint, handprint or footprint to search for criminal history for the benefit of investigations and inquiries, as well as to collect evidence in the event of a crime occurring.

Upon consideration of such Announcement, with respect to the prescription of offence and criminal penalty under paragraph two, which was the issue in this case, the prescription of penalty on a suspect in the event of failure to provide a fingerprint, handprint or foot print pursuant to an order of a state attorney, prosecutor or inquiry officer, by stipulating that such violator had committed a justice related offence and was liable to a term of imprisonment

not exceeding six months or a fine not exceeding one thousand baht, or both, constituted a restriction of right and liberty of a suspect with the purpose of promoting efficiency in the criminal justice process to prevent and combat legal infringements that would affect state security and public order. This was a necessary measure at the time when the public was in a period of coup d'état, as stated in the preamble to the Announcement. However, during normal times, the ways of lives of the people were different from such a situation. In particular, subsequent to the promulgation of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) on 6th April B.E. 2560 (2017), the Constitution recognised the people's rights and liberties. The rights and liberties of a person in life and body were recognised under section 28 paragraph one. In a criminal case, a person could not be compelled to self-incriminate pursuant to section 29 paragraph four. These provisions protected the person's fundamental rights in the justice process. Any restriction of right and liberty of a person recognised by the Constitution should be in accordance with the principle of right and liberty protection provided under section 26. The performance of duties by an organ exercising state powers should also be in accordance with the Constitution, laws and rule of law pursuant to section 3 paragraph two. Any action in violation or non-compliance with such Announcement did not constitute a serious act or effect on public order to the extent of requiring the enactment of an offence punishable by a criminal penalty of an imprisonment term of up to six months according to the principle of harm, being the parameters for setting offences carrying criminal penalties. In addition, it was found that there were other legal measures concurrently in force which empowered officers in the criminal justice process to carry out enforcement in line with the underlying intent. Namely, section 368 paragraph one of the Penal Code provided a measure for penalising a person who violated an order of an officer without reasonable cause or excuse, carrying a penalty of an imprisonment term not exceeding ten days or a fine not exceeding five thousand baht, or both, which was a petty offence appropriate to such violation of officer's order. The prescription of a duty on a suspect in a criminal case to provide a fingerprint, handprint or footprint pursuant to an order of an officer in the justice process also constituted a restriction of right and liberty in the body of a person for the benefit of investigations to find a wrongdoer in a criminal case. However, the provision of a fingerprint was a fundamental right of an individual, no different from the provision of a signature. Even if such person was a suspect or a defendant, so long as no judgment had been rendered such person was deemed as innocent. Such right was protected even where the law prescribed a duty in the justice process, but a criminal offence could not be stipulated merely for the action of refusal to provide a fingerprint, handprint or footprint. The state could employ an appropriate procedure to compel a suspect who had refused to comply with the order of a competent officer which could cause a burden or liability only to the extent necessary and proportionate to the case. This principle was recognised by law, as stipulated under section 131/1 of the Criminal Procedure Code. The provision stated that where it was necessary to collect a sample of blood, flesh, skin, head or body hair, saliva, urine, faeces, bodily fluid, genetic material or body part of a suspect, if the suspect refused to comply without reasonable cause, the law provided a solution by stipulating a presumption of facts to be found to the detriment of the suspect, assuming that test results had been performed. Such legal measure in force was appropriate. The

Announcement thus constituted an unreasonable restriction of rights and liberties in life and body of a person, not in accordance with the level of necessity and disproportion, or presented an imbalance between public interest or common interests received compared to the deprivation of the people's rights and liberties due to such law. Also, there were alternative legal measures already available. The Announcement was therefore inconsistent with the rule of law under section 3 paragraph two of the Constitution. Although reasons of necessity for the restriction of rights and liberties had already been specified, the mandatory restriction of rights and liberties in life and body of a person was inconsistent with section 28 paragraph one of the Constitution. In addition, the stipulation of conditions and burden on innocent people accused of a wrongdoing was unnecessary, even if ultimately such persons were not found guilty of the accusation. Furthermore, although compliance by a person accused of committing a criminal wrongdoing to provide a fingerprint, handprint or footprint pursuant to an order of a state attorney, prosecutor or inquiry officer was not difficult, such duty could become a channel for innocent people to be subject to the exercise of state powers by an official without reasonable cause. It was apparent that such restriction of rights and liberties did not confer benefits to state security or maintenance of public order in the current situation. Furthermore, the need to maintain public order had changed and the measure was no longer suitable to the prevailing ways of lives. Hence, the Announcement constituted a restriction of rights and liberties recognised by the Constitution which exceeded the extent of necessity, prejudiced human dignity and inconsistent with the rule of law, contrary to section 3 paragraph two and section 26 paragraph one in conjunction with section 28 paragraph one of the Constitution. Upon a ruling that such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution, the provision was no longer enforceable under section 5 of the Constitution. Thus, a ruling that section such provision of law was contrary to or inconsistent with section 29 paragraph four of the Constitution was no longer needed.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the Announcement of the Council for Democratic Reform No. 25 Re: Proceedings Relating to Criminal Justice, dated 29th September B.E. 2549 (2006), only with respect to the prescription of offences and criminal penalties, was contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 26 paragraph one and section 28 paragraph one of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 3/2562 (2019)

Dated 3rd March B.E. 2562 (2019)*

Re: The Election Commission applied for a Constitutional Court ruling to dissolve Thai Raksa Chart Party.

.....

1. Summary of background and facts

On 23rd January B.E. 2562 (2019), the Royal Decree Calling a General Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2562 (2019) was enacted. Thereafter, the Election Commission, applicant, issued the Announcement on Applications for Candidacy in the Election of Members of the House of Representatives, dated 24th January B.E. 2562 (2019). Clause 3 stated that a political party that wished to nominate a list of persons adopted by resolution of the political party to the House of Representatives to contest for appointment to become Prime Minister should submit a list of not more than 3 names along with letters of consent of the nominated persons to the applicant. On 8th February B.E. 2562 (2019), Thai Raksa Chart Party, respondent, submitted a letter to the applicant nominating Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi as the person adopted by resolution of the respondent party for presentation to the House of Representatives for appointment to become Prime Minister together with a letter of consent. After the respondent's submission of such letter, on the same day, a Royal Proclamation of the Royal Institution under the Constitution of the Kingdom of Thailand was issued.

The applicant was of the opinion that the respondent's action of nominating Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi constituted by any means an act to involve a high ranking member of the Royal Family in the political system. Such an action was inconsistent with ancient royal tradition, customs and national culture. The action was gravely inappropriate since all members of the Royal Family were above politics and observed political impartiality, and could not hold any political office. Such action of the respondent was deemed to be adverse to the democratic form of government with the King as Head of State, thus constituting a cause for the Constitutional Court to order the dissolution of the respondent party pursuant to section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). The applicant therefore adopted a resolution in meeting number 18/2562 on 12th February B.E. 2562 (2019) to submit an application to the Constitutional Court to order the dissolution of the respondent party. The following rulings were sought from the Constitutional Court:

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 41a, dated 3rd April B.E. 2562 (2019).

(1) to order the dissolution of the respondent party pursuant to section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017);

(2) to order the revocation of election candidacy rights of the 14 respondent party executives pursuant to section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017);

(3) to ban the respondent party's former executives whose election candidacy rights had been revoked from registering a new political party or becoming a political party executive or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the Constitutional Court order to dissolve the respondent party pursuant to section 94 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court could accept this application for a ruling under section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

The Constitutional Court found as follows. Upon a finding of reasonable evidence to believe that the respondent had committed an act which constituted a cause for Constitutional Court dissolution of the respondent pursuant to section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), the applicant submitted an application to the Constitutional Court for an order to dissolve the respondent party. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for a ruling under section 7(13) of the Organic Act on Constitutional Court Procedures, B.E. 2561 (2018) in conjunction with section 92 paragraph one of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

3. The issues considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined the issues to be considered and ruled on three issues, as follows.

The first issue was whether or not there was a cause for dissolution of the respondent party pursuant to section 92 paragraph one (2) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After consideration, the Constitutional Court found as follows. The essence of a fundamental principle in the democratic form of government with the King as Head of State was stated in Royal Writing Number 1/60, dated 14th November B.E. 2475 (1932), that members of the Royal Family holding the rank of *Mom Chao* or higher should be above all politics. Such fundamental principle was deemed as part of the founding spirit of the Thai governing system in the Constitution and had been continuously accepted and recognised by consensus of the House of Representatives. The King and high ranking members of the Royal Family should be above politics, in particular, in terms of not participating in political

contests which could draw attacks, criticisms and prejudice to public order and harmony between the Royal Institution and the people, being the convention under the democratic form of government with the King as Head of State. Although the Draft Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2489 (1946) was silent on the restriction of roles of the Royal Family in politics, this did not mean that the fundamental constitutional principle on the revered status of members of the Royal Family who were above criticism, and non-involvement in politics which could prejudice the impartiality of the Royal Institution, was annulled. This was evident in Constitutional Court Ruling Number 6/2543 and consistent with the principle that the King “reigns, but not rule”. This constitutional principle of parliamentary democracy could be found in civilised nations with monarchs as heads of states. The respondent’s actions affected the fundamental principle of the Thai democratic form of government with the King as Head of State which upheld the King’s reign but not rule principle, and by implication caused detriment and deterioration of the said principle.

The exercise of political rights and liberties recognised by the Constitution should be subject to the rules and processes provided by the Constitution and laws and should not constitute an exercise of right and liberty which would undermine the fundamental constitutional principle and destabilise the roots of the prevailing Thai democratic form of government with the King as Head of State. Even though the respondent had the right and liberty to engage in political activities as provided by the Constitution and laws, such exercise of right and liberty of a political party should be premised on the awareness that the action would not constitute a reliance of political right and liberty as recognised by the Constitution to undermine the fundamental principle, basic rules, values and spirit of the Constitution.

Even though the law did not define the terms “overthrow” or “enmity”, both terms have plain meanings under the Thai language that were generally understood. The court could on its own accord know that the term “overthrow” referred to an action with intent to destroy or extinguish totally. As for the term “enmity”, there was no need for violence to the extent of extinguishment. One also did not have to establish oneself as an enemy or an opposition, but merely an act to obstruct or impede advancement or an act which resulted in the deterioration, decline or weakening would suffice to constitute an act of enmity. As regards the question of intent, section 92 paragraph one (2) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) clearly stated that merely “may be in enmity” was prohibited. There was no requirement of direct intent or a serious harm suffered. This measure prevented serious harm from occurring on the nation’s institution. The state policy was necessary to extinguish major flames from the source to stop the spread of small blazes into subsequent unstoppable wild fires.

It was found on clear evidence that the respondent acted with awareness and true voluntary intent. The respondent party executives apparently knew that Princess Ubolratana Rajakanya Sirivadhana Barnavadi was the eldest daughter of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, and also the sister of His Majesty the King. Even though she had tendered

her relinquishment of royal status, she remained a member of the Chakri Dynasty. The respondent's action amounted to drawing a high ranking member of the Royal Family into politics. The action also caused the ordinary Thai people to perceive the ability to utilise the Thai Royal Family, a point of unity for the entire nation, for a sly advantage by portraying political affiliation. The respondent strived to achieve a political advantage without regard to the fundamental principle of the democratic form of government with the King as Head of State. There was risk of losing the status above politics and political impartiality. These were clearly starting points of deterioration, decline or weakening would suffice to constitute an act of enmity to the democratic form of government with the King as Head of State as provided under section 92 paragraph one (2). There was reasonable evidence to believe that the respondent had committed an act under section 92 paragraph one (2). Hence, an order was issued to dissolve the respondent party.

The second issue was whether or not the election candidacy rights of the respondent party executives should be revoked under section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

The Constitutional Court found as follows. Upon finding that the respondent committed an act constituting a cause for dissolution of the respondent party pursuant to section 92 paragraph one (2) and paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), based on which the Constitutional Court had already ordered the dissolution of the respondent party, the Constitutional Court could thus order the revocation of election candidacy rights of the respondent party executives in office on 8th February B.E. 2562 (2019), being the date of occurrence of the act constituting the cause for dissolution of the respondent party pursuant to section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

A consequential question which had to be considered was the appropriate period of revocation of election candidacy rights. The Constitutional Court found that the respondent's actions constituted only potential causes for enmity against the democratic form of government with the King as Head of State, and not yet an intent to overthrow the democratic form of government with the King as Head of State. Also, the action constituted only a step in the process for installation of a Prime Minister, and had not yet caused serious detriment to the nation's governing system. Moreover, the respondent party executives immediately accepted the Royal Proclamation after acknowledgement, which showed that there was still respect for the Royal Institution. The appropriate period was therefore the period stated under section 94 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). Therefore, the election candidacy rights of the respondent political party in office on 8th February B.E. 2562 (2019), being the date of occurrence of the act constituting the cause for dissolution of the respondent party, were revoked for a period of ten years as from the date of Constitutional Court order of dissolution of the respondent party pursuant to section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2019).

The third issue was whether or not the former executives of the respondent party whose election candidacy rights had been revoke could register a new political party or become an executive of a political party or participate in the establishment of a new political party within a period of ten years as from the Constitutional Court order dissolving the respondent party under section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After consideration, the Constitutional Court held as follows. Section 94 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) was a provision on the consequences of legal infringement. The Constitutional Court was not given the power to order otherwise. Upon a Constitutional Court order to dissolve the respondent party, a ban had to be imposed on former executives of the respondent party holding office on 8th February B.E. 2562 (2019), being the date of occurrence of the act constituting the cause of dissolution of the respondent party, whose election candidacy rights had been revoked, from registering a new political party or becoming an executive of a political party or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the date of Constitutional Court order dissolving the respondent party pursuant to section 94 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court therefore issued an order to dissolve Thai Raksa Chart Party, respondent, revoked the election candidacy rights of the respondent party's executives holding office on 8th February B.E. 2562 (2019), being the date of occurrence of the act constituting the cause for dissolution of the respondent party, for a period of ten years as from the date of Constitutional Court order to dissolve the respondent party, and to ban the former executives of the respondent party from registering a new political party or becoming a political party executive or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the date of Constitutional Court order dissolving the respondent party.

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 4-5/2562 (2019)

Dated 10th April B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 44 paragraph one of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was contrary to or inconsistent with section 37 paragraph one and paragraph two and section 26 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Pattaya Provincial Court referred the objections of two defendants (Come Global Company Limited, 6th defendant, and Keane Tech Company Limited, 7th defendant) in Civil Black Case Number *Phor Bor*: 515/2561 and Civil Black Case Number *Phor Bor*: 956/2561 to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the letter referring the objections of both defendants and supporting documents, a total of two applications, could be summarised as follows.

In Case File Number 15/2561, the plaintiff filed an action against the 1st defendant and others, a total of 7 defendants, claiming that on 19th February B.E. 2555 (2012) the 1st defendant, a juristic person, executed an agreement to buy and sell with the plaintiff with regard to the ownership of condominium unit number 1106, Waterfront Suite and Residence Project, in which the 1st defendant agreed to transfer ownership of the condominium unit to the plaintiff within 31st December B.E. 2558 (2015). The plaintiff had satisfied part-payment as per the contract but the 1st defendant was unable to transfer ownership as stipulated in the contract. The actions of the 1st defendant, a business operator, constituted an act with intent to harm the plaintiff, a consumer. The 1st defendant, a juristic person incorporated or operating dishonestly or exhibiting a behaviour to defraud consumers, the 2nd to 5th defendants, as directors of the company, and the 6th and 7th defendants, as shareholders, should therefore be jointly or severally liable with the 1st defendant to refund the plaintiff with interests, reimburse costs and attorney fees incurred by the plaintiff, as well as punitive damages.

In Case File Number 20/2561, the 1st plaintiff and 2nd plaintiff filed an action against the 1st defendant and others, a total of 7 defendants, claiming that on 17th November B.E. 2555 (2012), the 1st defendant, a juristic person, executed an agreement to buy and sell with both plaintiffs with regard to the ownership of condominium unit number 901, Waterfront Suite and Residence Project, in which the 1st defendant agreed to transfer the ownership of the condominium unit to both plaintiffs within 31st December B.E. 2558 (2015).

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 62a, dated 8th May B.E. 2562 (2019).

Both plaintiffs had satisfied part-payment as per the contract but the 1st defendant was unable to transfer ownership as stipulated in the contract. The actions of the 1st defendant, a business operator, constituted an act with intent to harm the plaintiff, a consumer. The 1st defendant, a juristic person incorporated or operating dishonestly or exhibiting a behaviour to defraud consumers, the 2nd to 5th defendants, as directors of the company, and the 6th and 7th defendants, as shareholders, should therefore be jointly or severally liable with the 1st defendant to refund both plaintiffs with interests, reimburse costs and attorney fees incurred by the plaintiff, as well as punitive damages.

Thereafter, the 6th and 7th defendants filed objections in both cases for a referral to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution on whether or not section 44 of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was contrary to or inconsistent with section 37 and section 26 of the Constitution. It was asserted that section 37 of the Constitution protected rights in property and section 26 provided that the state should protect the rights of individuals and the powers of the state were limited by law. The enactment of a law should not be inconsistent with the rule of law, not disproportionately increase a burden or restrict the rights or liberties of a person. Section 44 of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) provided that a person could be jointly liable with a company by virtue of shareholder status. Such liability exceeded the individual's investment. The provision further stated that a shareholder had the duty to prove non-involvement in the company's actions, directly prejudicing the right to hold property. The Civil and Commercial Code provided that a shareholder in a limited company should be liable only to the outstanding amount for the value of shares held, and granted the shareholder with only the right to inspect minutes of the Board of Directors and minutes of the shareholders meeting. A shareholder did not have the right to directly administer as was the case of a company director. Hence, section 44, which provided for both defendants to be liable in an amount exceeding their investments, constituted an exercise of state power to enact a law which disproportionately imposed a burden on the people. The state aimed to protect consumers without regard for the grievance and harm which could be inflicted on the shareholder. Furthermore, the shift of burden of proof on the defendants, being merely shareholders in the company, in particular the 7th defendant who held only one share, resulted in the plaintiff's action imposing a burden on the defendants to find legal representation and defend the proceedings, which was also inconsistent with the principle of proportionality under section 26 of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court could accept both objections for a ruling under section 212 of the Constitution.

After consideration, the Constitutional Court found as follows. This was a case where the Pattaya Provincial Court referred the objections of the 6th and 7th defendants to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution that section 44 of the

Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was inconsistent with section 37 and section 26 of the Constitution. According to the facts stated in the letter referring both objections, Pattaya Provincial Court was going to apply only section 44 paragraph one of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) to the cases. Upon both defendants objecting with reasons that such provisions of law were contrary to or inconsistent with the Constitution and that there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provisions, the case was in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 41 paragraph three and section 50 of the Organic Act on Constitutional Court Procedures, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of these applications for consideration. As both objections raised the same question, the cases were consolidated into one ruling.

3. The issue considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 44 paragraph one of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was contrary to or inconsistent with section 37 paragraph one and paragraph two and section 26 of the Constitution.

After consideration, the Constitutional Court found as follows. Section 37 paragraph one and paragraph two of the Constitution was a provision in Chapter III Rights and Liberties of the Thai People. The provision on protection of a person's right in property could be restricted under paragraph two, which provided that "the limits of the right and restriction of such right shall be as provided by law". It was apparent that a person's right in property was protected under the Constitution. A person's right in rightfully acquired property, including inheritance, ownership or possession rights, as well as other obtainable right were protected. However, such property right could be restricted by provisions of law, such as those governing asset freezing, seizure, confiscation and distribution of property to other person could be done where authorized by law. Nevertheless, the enactment of law to restrict the people's rights and liberties under the Constitution would also be subject to the principles stipulated by the Constitution.

Section 26 of the Constitution was a provision on the principle of recognition and protection of a person's rights and liberties. It was stated therein that when enacting a law to restrict the rights and liberties of a person, the legislature or organ exercising state powers had to take into account a fundamental essential principle, that is, proportionality. This essential principle was used to control, review or limit the exercise of state powers to prevent the exercise of unfettered discretion to enact laws enforceable on the people. The enactment of a law to restrict the right or liberty of the people under such principle should show expediency, necessity and proportionality or a balance between public or common benefits and the loss of enjoyment of right or liberty of the people due to such law.

The Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was enacted with the intent of securing fairness for consumers who were in a disadvantageous position to business operators in

terms of knowledge, bargaining power and capacity to contest legal actions in court. Prior to the enactment of this law, the Civil Procedure Code, which was designed for general civil cases between two parties of equal terms, applied to civil cases between a consumer and business operator. This situation was inappropriate and caused great unfairness to the consumer. As a consequence, the National Assembly provided for specific consumer procedures applicable to disputes between consumers and business operators to facilitate the exercise of claim rights of consumers. Consumers who suffered harm as a result of an unlawful act of a business operator could therefore receive remedies expeditiously, economically and fairly, which would improve the efficiency of consumer rights protection. At the same time, the enactment of special rules for consumer procedures had been balanced with the preparedness of business operators. In other words, the rights of the country's business operators were not excessively affected to the extent of disrupting or impeding competitiveness in the global market. This could be perceived from the case of founding a company under the law which could be easily done, but the system of controlling a juristic person remained incapable of ensuring that businesses were operated honestly. As a consequence, companies became puppets or shells for evading contractual compliance. This Act therefore applied the "piercing the corporate veil principle" in trial in order to set aside the division of company juristic person status from the natural persons. In this regard, section 44 paragraph one provided that "in a case where a business operator subject to a legal action is a juristic person, if facts are found that such juristic person has been founded or has operated dishonestly, or there are circumstances of fraud on consumers, or there has been transfer of the juristic person's assets for the benefit of any particular person and there are insufficient assets in the juristic person to satisfy the debt claimed in the lawsuit, upon motion of a party or where the court deems appropriate, the court has the power to add a partner, shareholder or person with authority to control the juristic person's operations, or recipient of assets from such juristic person to become a co-defendant, and shall have the power to adjudge that such person be jointly liable for the debts of the juristic person owed to the consumer, except where such person can prove non-involvement in such action, or in the case of the recipient of assets from such juristic person, there must be proof that the assets were received honestly and for value." This provision was therefore merely a presumption that a partner, shareholder or person with authority to control the juristic person should be jointly liable for the debts of the juristic person owed to the consumer, except where such person could proof his/her non-involvement in the actions of the juristic person. Such provision of law stipulated a presumption for civil liability, not criminal liability, and constituted only a preliminary presumption, not an absolute presumption. There were also conditions for presumption which the plaintiff had to prove from the outset that the juristic person was founded or operated dishonestly, or there were circumstances of defrauding consumers or there was a transfer of assets to the extent of leaving insufficient assets for satisfaction of debts owed to consumers. Hence, there was a need and reason for the provision of this presumption.

It could be said that section 44 paragraph one of the Consumer Procedures Code, B.E. 2551 (2008) merely provided a legal measure to empower the court to exercise a

discretion to include a partner, shareholder or person with authority to control the operations of a juristic person, or recipient of assets from such juristic person, to join as a co-defendant. However, if such person was able to prove his/her non-involvement in the juristic person's actions, the person would be exonerated from liability. The court's exercise of power to include such person as a co-defendant or to adjudge joint liability for the juristic person's debts owed to a consumer under section 44 paragraph one was subject to conditions provided by law. The defendant had the right to defend the action in court, being the judicial organ. If such person was not able to provide proof required by law, a judgment for such person to be jointly liable for the juristic person's debts owed to the consumer would be in accordance with the principle of accountability for the juristic person's actions. This provision of law was also appropriate as an important tool which enabled consumer case procedures to achieve the objectives and spirit of consumer protection, i.e. those who were less capable of contesting a legal action than business operators. It was a case of necessity for the court to employ such tool in trial to prevent a person from relying juristic person status to unfairly deny joint liability for debts of the juristic person. In order for the court to exercise this discretion prudently to avoid undue effect on a person's rights, the President of the Supreme Court issued Rules of the President of the Supreme Court on Case Proceedings and Performance of Duties of Case Officers in Consumer Cases, B.E. 2551 (2008), in which article 28 provided that the court had the power to task a case officer to examine facts and present an opinion for consideration when making a judgment or order pursuant to such provision. In addition, section 44 paragraph one did not have the characteristics of violating the boundaries of the right or restricting the right in property of a person since joint liability in the debts of a juristic person and burden of proof did not constitute a restriction of power or obstruction or denial of power to possess shares of a person. The right of a person to hold shares remained intact. Also, after balancing the safeguards for rights and liberties of a person recognised and protected by the Constitution and the common interests of society in accordance with the objectives of this law for consumer protection, the provision of section 44 paragraph one was not a provision which affected the rights of a person in property beyond what was necessary or disproportionately increased a burden or restricted rights and liberties of person subject to the presumption. On the contrary, the contrary satisfied the test of proportionality, and was neither contrary to nor inconsistent with the rule of law. There was no prejudice on human dignity and the provision of law applied generally without being directed on a particular case or person. Such provision was therefore neither contrary to nor inconsistent with section 37 paragraph one and paragraph two and section 26 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court therefore held that section 44 paragraph one of the Consumer Procedures Act, B.E. 2551 (2008) was neither contrary to nor inconsistent with section 37 paragraph one and paragraph two and section 26 of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 6/2562 (2019)

Dated 8th May B.E. 2562 (2019)*

Re: The Ombudsman referred a matter to the Constitutional Court for a ruling under section 231(1) of the Constitution on whether or not section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was inconsistent with section 91 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Ombudsman (applicant) requested for a Constitutional Court ruling under section 231(1) of the Constitution. The facts stated in the application and supporting documents could be summarised as follows.

Mr. Ruangkrai Leekijwattana and Mr. Wirat Kalayasiri requested that the applicant refer a matter together with an opinion to the Constitutional Court, stating that section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was inconsistent with section 91 of the Constitution. The reasons stated were as follows. Section 91 paragraph one (4) of the Constitution provided that the term political party aforementioned referred only to a political party with elected constituency Members of the House of Representatives in a number which was equal to or greater than the seats of Members of the House of Representatives attainable by such political party pursuant to section 91 paragraph one (1) and (2) of the Constitution. This did not include political parties which did not have any elected constituency Member of the House of Representatives and had not yet received allocation of seats for party-list Members of the House of Representatives. However, section 128 paragraph one (2) and (4) of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) made further provision in addition to the constitutional rules. Section 128 paragraph one (2) provided that "... the number of seats received shall be deemed as the preliminary quota of Members of the House of Representatives for such political party..." Moreover, section 128 paragraph one (4) provided that "...a political party having the highest remainder from the calculation shall be distributed one additional seat for party-list Member of the House of Representatives..." without regard to whether or not such political party had already obtained more Members of the House of Representatives than the quota.

The applicant was of the opinion that section 128 paragraph one of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) provided additional

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 73a, dated 4th June B.E. 2562 (2019).

rules for the calculation of seats for party-list Members of the House of Representatives in (2), (3), (4), (6) and (7), resulting in the distribution of seats of party-list Members of the House of Representatives not being in accordance with the rules under section 91 of the Constitution. The applicant therefore submitted an application together with an opinion to the Constitutional Court for a ruling under section 231(1) of the Constitution that section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was inconsistent with section 91 of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 231(1) of the Constitution.

After deliberation, the Constitutional Court found that the applicant had requested for a Constitutional Court ruling that section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was inconsistent with section 91 of the Constitution. The case was in accordance with the Constitutional Court's competence under section 231(1) of the Constitution and section 7(1) of the Organic Act on Constitutional Court Procedures, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for consideration.

3. The issue considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was inconsistent with section 91 of the Constitution.

After deliberation, the Constitutional Court found as follows. Section 91 of the Constitution provided the principle for calculating the number of allocated seats for party-list Members of the House of Representatives under paragraphs one (1) to (5). Rules and procedures for calculation, as well as the rules and procedures for determining the proportion allocated to each political party in order to attain a total of one hundred and fifty party-list Members of the House of Representatives under section 91 paragraph three, including the allocation to each political party to attain the total number of Members of the House of Representatives as provided by the Constitution, would be prescribed by the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives.

As for section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018), upon a consideration of the provisions in paragraph one (1) to (8), it was found that the said provisions stipulated details on rules and procedures for calculation, including the allocation of party-list Members of the House of Representatives seats to each political party. The principles under section 91 of the Constitution and section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561

(2018) related to the prescription of rules and procedures for calculating and determining the allocation of party-list Members of the House of Representatives seats in order to attain one hundred and fifty party-list Members of the House of Representatives as provided under section 83 paragraph one (2) of the Constitution. Even though section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) provided details in addition to section 91 of the Constitution, those provisions were merely details on rules and procedures of calculation and determination of allocations to attain the complete number of party-list Members of the House of Representatives as provided by the Constitution. The provisions stipulated calculation methods in the event that an allocation could not attain the requisite one hundred and fifty, as provided under section 128 paragraph one (2), (3), (4), (5), (6) and (7) of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018). This was consistent with the principles and spirit of section 91 paragraph one and paragraph three of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 128 of the Organic Act on Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2561 (2018) was neither contrary to nor inconsistent with section 91 of the Constitution. Hence, there was no constitutionality problem.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 7/2562 (2019)

Dated 27th August B.E. 2562 (2019)*

Re: The Election Commission requested for a Constitutional Court ruling under section 170 paragraph three of the Constitution on whether or not the individual ministerial offices of ML Panadda Diskul, Mr. Suvit Maesincee, Mr. Pailin Chuchottaworn and Mr. Teerakiat Jaroensettasin terminated under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Election Commission, applicant, received a written complaint from Mr. Ruangkrai Leekitwatana requesting for a review of actions taken by ML Panadda Diskul, Deputy Minister of Education, first respondent, Mr. Suvit Maesincee, Minister of Science and Technology, second respondent, Mr. Pailin Chuchottaworn, Deputy Minister of Transport, third respondent, and Mr. Teerakiat Jaroensettasin, Minister of Education, fourth respondent, to determine whether or not there was any conflict of interests and disqualification under section 186 in conjunction with section 184 paragraph one (2), section 160(8) and section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

The applicant had examined the inquisitorial report along with other relevant evidence and found that the first respondent, first respondent's spouse and first respondent's child held shares in a company that had been granted a concession by the state or was a contractual party to the state of a monopolistic nature whilst the first respondent held a ministerial office. It was also found that the third respondent, third respondent's spouse and third respondent's child held shares in a company that had been granted a concession by the state or was a contractual party to the state of a monopolistic nature whilst the third respondent held a ministerial office. It was found further that the fourth respondent's spouse held shares in a company that had been granted a concession by the state or was a contractual party to the state of a monopolistic nature while the fourth respondent held a ministerial office. The applicant was of the opinion that the aforesaid actions were prohibited under section 186 in conjunction with section 184 paragraph one (2) of the Constitution, thus constituting causes for the termination of individual ministerial offices of the first respondent, third respondent and fourth respondent under section 170 paragraph one (5) of the Constitution. As regards the second respondent, there was a holding of company shares in excess of five per cent of the total amount of distributed shares without a declaration of intent to receive benefits from holding shares in the company in relation to the amount in excess of five per cent of

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 100a, dated 26th September B.E. 2562 (2019).

the total amount of distributed shares as provided under section 187 of the Constitution in conjunction with section 5 of the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000). Such an action was prohibited under section 187 of the Constitution in conjunction with section 4(2) of the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000), thus constituting a cause for termination of the second respondent's individual ministerial office under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

The applicant therefore passed a resolution to submit the matter to the Constitutional Court for a ruling that the individual ministerial offices of the first respondent, third respondent and fourth respondent terminated under section 170 paragraph one (5) and paragraph three in conjunction with section 186 of the Constitution and that the individual ministerial office of the second respondent terminated under section 170 paragraph one (5) and paragraph three in conjunction with section 187 of the Constitution and section 4 and section 5 of the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000).

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue considered by the Constitutional Court was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 170 paragraph three of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that section 170 paragraph three in conjunction with section 170 paragraph one (5) of the Constitution provided that the Election Commission had the competence to submit a matter to the Constitutional Court for a ruling on the termination of individual ministerial office when a minister contravened a prohibition under section 186 or section 187 of the Constitution. It appeared on the facts that the applicant had decided that all four respondents had contravened prohibitions under section 186 and section 187 of the Constitution, and that the individual ministerial offices thereof terminated under section 170 paragraph one (5) of the Constitution. Hence, the applicant passed a resolution to submit the matter to the Constitutional Court for a ruling under section 170 paragraph three of the Constitution, and the application had already been submitted to the Constitutional Court. This case was in accordance with section 170 paragraph three in conjunction with section 82 paragraph four of the Constitution and section 7(9) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for consideration and directed all four respondents to submit a reply to the allegations.

3. Summary of Replies

The four respondents submitted replies to the allegations together with documents to the Constitutional Court, which could be summarised as follows.

The first respondent stated the shares concerned were acquired prior to the first respondent taking ministerial office and was therefore not prohibited under section 186 in

conjunction with section 184 paragraph one (2) and paragraph three of the Constitution, which was a cause for termination of the first respondent's individual ministerial office under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

The second respondent stated that the company concerned had already registered its termination and appointed a liquidator. As a consequence, the company's shareholders could no longer transfer shares to a blind trust under the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000). Thus, the second respondent's continued holding of shares constituting nineteen per cent of the total amount of shares in the company could not be deemed as a contravention of a prohibition under section 187 of the Constitution in conjunction with section 4(2) of the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000).

The third respondent stated that the share held by the third respondent, third respondent's spouse and third respondent's child were acquired prior to the third respondent taking ministerial office. Thus, there was no conflict of interests under section 184 paragraph one (2) in conjunction with section 186 of the Constitution.

The fourth respondent stated that the fourth respondent's spouse had purchased shares without knowing that they were shares of a company which had been granted a concession from the state. Furthermore, the respondent's spouse had no right to participate in management or attend the company's board of directors meetings, and the amount of shares held were nominal when compared to the total amount of shares in the company.

4. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not, and if so, from when the individual ministerial offices of the first respondent, second respondent, third respondent and fourth respondent terminated under section 170 paragraph one (5).

Constitutional Court Ruling No. 12-14/2553 had laid down a precedent pertaining to section 265 paragraph one (2) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007), a provision which stated an identical principle to section 184 paragraph one (2) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), that a shareholding under section 265 paragraph one (2), (4) and paragraph three of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) did not include a shareholding prior to the day of election of Members of the House of Representatives or day of the Election Commission's announcement of Senator selection. Section 184 paragraph one (2) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) still retained such principle without any change of intent. Hence, no prohibition on such share retention was included, consistent with the Constitutional Court ruling. Therefore, the Constitutional Court, by a majority of votes, decided that the prohibition under section 186 in conjunction with section 184 paragraph one (2) of the Constitution did not include the retention of shares acquired prior to taking

ministerial office. Upon a finding of facts in the case of the first respondent, first respondent's spouse and first respondent's child, and the case of the third respondent, third respondent's spouse and third respondent's child, that the shares held were acquired prior to taking ministerial offices and no additional shares were held, even though those shares were retained subsequent to taking ministerial offices, such actions were not prohibited under section 186 in conjunction with section 184 paragraph one (2) and paragraph three of the Constitution. Therefore, the individual ministerial offices of the first respondent and third respondent did not terminate under section 170 paragraph three (5) of the Constitution. As for the fourth respondent, his spouse held shares in Siam Cement Public Company Limited, which as a company granted a concession from the state. Those shares were acquired subsequent to the fourth respondent taking ministerial office. The action was therefore a contravention of the prohibition under section 186 in conjunction with section 184 paragraph one (2) and paragraph three of the Constitution. Hence, the individual ministerial office of the fourth respondent terminated under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

With regard to the case of the second respondent holding company shares in excess of five percent of the total number of shares, the company's termination had been registered prior to the day of the second respondent's royal appointment to become minister. The company was unable to operate its usual business after a resolution of the general meeting to terminate the company and registration of company termination. The second respondent had therefore not contravened a prohibition under section 187 of the Constitution in conjunction with section 4(2) of the Management of Partnerships and Shares of Ministers Act, B.E. 2543 (2000). Thus, the second respondent's individual ministerial office did not terminate under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

The next issue to be decided was, upon the Constitutional Court's ruling on the termination of the fourth respondent's individual ministerial office under section 170 paragraph one (5) of the Constitution, when such termination of the fourth respondent's individual ministerial office came into effect. Upon a finding of facts that the fourth respondent vacated the office of Minister of Education by resignation on 9th May B.E. 2562 (2019) prior to a Constitutional Court ruling in this case, even though such resignation constituted a cause for termination of individual ministerial office under section 170 paragraph one (2) of the Constitution, it was a different cause from that under this application and did not have the effect of dismissing the cause under section 170 paragraph one (5) of the Constitution. Moreover, section 160(8) of the Constitution provided a disqualification under which a person taking ministerial office should not be a person who had vacated office due to having committed a contravention of a prohibition under section 186 or section 187 within the two-year period up to the appointment date. This provision had the character of penalising a person who had contravened a constitutional prohibition. A decision on the beginning of termination of the fourth respondent's individual ministerial office under section 170 paragraph one (5) of the Constitution should therefore be consistent with the provisions of the Constitution and should not be contrary to or inconsistent with such facts. Hence, as regards the ruling on termination of individual ministerial office of the fourth

respondent under section 170 paragraph one (5) of the Constitution, the Constitutional Court, by a majority of votes, decided that the termination came into effect as from the date of fourth respondent's resignation, namely 9th May B.E. 2562 (2019).

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the individual ministerial office of the fourth respondent terminated under section 170 paragraph one (5) of the Constitution as from the date of the fourth respondent's resignation, namely 9th May B.E. 2562 (2019). On the other hand, the individual ministerial offices of the first respondent, second respondent and third respondent did not terminate under section 170 paragraph one (5) of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 8/2562 (2019)

Dated 4th September B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 60 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) were contrary to or inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Central Administrative Court referred the objections of both plaintiffs (Mr. Wat Tingsamit, first plaintiff, and Mrs. Chatsuda Jandeeying, second plaintiff) in Black Case No. 1683/2561 to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the written referral of objection, supplemental motion of both plaintiffs and supporting documents could be summarised as follows.

Both plaintiffs filed an action against the Office of the National Human Rights Commission, first defendant, and Secretary-General of the National Human Rights Commissions, second defendant, as defendants in the Central Administrative Court. The plaintiffs sought to claim from both defendants lump sum monthly payments for reception expenses in accordance with the rate prescribed by the Ministry of Finance pursuant to section 31 paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017). Both defendants denied lump sum monthly payments for reception expenses. Both plaintiffs therefore filed an objection to the Central Administrative Court to refer the matter to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. It was objected that section 60 paragraph one of the Organic Act on National Human Rights Commission was contrary to or inconsistent with the principles of rule of law and equality under the Constitution because the incumbent National Human Rights Commission had been duly selected and appointed under section 256 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007). The National Human Rights Commission therefore had a legitimate right to remain in office for the period prescribed by the law in force at the time. Furthermore, National Human Rights Commissioners had to resign from their prior offices under section 7 of the National Human Rights Commission Act, B.E. 2542 (1999) under the good faith expectation of remaining in office as National Human Rights Commissioners for the full six-year term. This good faith expectation should be protected under the principle of security in a person's legal status. Therefore, the enactment of a law to restrict the right of a National Human Rights Commissioner by requiring vacation from office despite having not yet completed the term in office was inconsistent with the

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 104a, dated 3rd October B.E. 2562 (2019).

rule of law and discriminatory treatment on identical persons, which was inconsistent with the constitutional principle of equality. Moreover, it was asserted that section 60 paragraph two and section 61 of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017), which were provisions on salaries, position allowances and other benefits of the Chairperson and National Human Rights Commissioners who provisionally remained in office to perform duties, including the selection process for the new National Human Rights Commissioners consequential of section 60 paragraph one, were also provisions contrary to or inconsistent with the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue considered by the Constitutional Court was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this written referral of objection for consideration under section 212 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that this was a case where the Central Administrative Court referred the objections of both plaintiffs requesting for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution that section 60 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution. The facts in the written referral of objection stated that this was a case where the Central Administrative Court was going to apply such provisions of law to a case. Upon both plaintiffs raising an objection along with reasons that such provisions of law were contrary to or inconsistent with the Constitution, and whereas there had not yet been a ruling of the Constitutional Court relating to such provisions, the case was therefore in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 41 paragraph three and section 50 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). Hence, the Constitutional Court ordered the acceptance of this matter for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 60 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Section 3 paragraph one of the Constitution was a provision on sovereign powers and paragraph two was a provision on the functions of the National Assembly, the Council of Ministers, Courts, Independent Organs and State agencies, which had to be discharged in accordance with the Constitution, laws and rule of law. Section 26 was a provision which recognized and protected rights and liberties of a person. When enacting a law having the effect of

restricting a person's right or liberty, the legislature or organ exercising state powers had to take into account a fundamental principle, that was, the principle of proportionality. This important principle was provided to control, scrutinize or limit the exercise of state powers by imposing a condition that legislation which restricted the right or liberty of a person had to be appropriate, necessary and proportionate or balanced with regard to potential public or common benefits and the right or liberty of a person lost due to such law. Section 27 was a provision which recognized all persons as equal by providing the principle of equality. Unfair discrimination against a person was prohibited. However, measures provided by the state to eliminate obstacles or promote a person's ability to exercise a right or liberty on par with other persons was not deemed as an unfair discrimination.

The Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) was an Organic Act drafted by the Constitutional Drafting Committee and approved by the National Legislative Assembly under section 267 and section 273 paragraph one of the Constitution. The Constitutional Court had given Ruling No. 1/2560 and Ruling No. 1/2561 which laid the principle that the transitory provisions in the Constitution provided exemptions from the constitutional provisions which were necessary in order to overcome problems during the transitory period between the enforcement of the previous Constitution and the current Constitution so as to ensure a seamless effect of the Constitution in line with public state of affairs in the initial period. Section 273 paragraph one in conjunction with section 267 paragraph four and paragraph five of the Constitution provided for the National Legislative Assembly to stipulate the extent of term of offices under the provisions of the Constitution. It was discernible that the Constitution had delegated the National Legislative Assembly with the task of determining the continuation in office of such office holders. In this regard, the Constitution did not provide a specific period for the remaining office term or such person's vacation from office. It was recognised, in principle, that the duties and powers of each independent organ were different. Section 60 was a transitory provision of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017). The provision's intent as evident from the minutes of the National Legislative Assembly during the deliberations of this Organic Bill in the second and third readings could be summarised as follows. This Organic Act provided a process for installing a National Human Rights Commission in line with the Paris Principle, which provided that the procedures for appointing such institution had to be a process with guarantees to ensure that the institution comprised of diversified representatives in society with regard to the protection and promotion of human rights. In addition, section 246 paragraph four of the Constitution provided that the selection of a National Human Rights Commission under the Constitution had to be in accordance with the Organic Act on National Human Rights Commission. Provisions on selection had to provide for involvement of representatives of non-governmental organisations on human rights in the selection process. This Organic Act therefore provided that the Chairperson and National Human Rights Commissioners selected under the rules and procedures of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) had to vacate office en masse immediately, and that a new National Human Rights Commission should be selected under this Organic Act for the overall benefit of the country in remedying problems on the status and trust in

the National Human Rights Commission and human rights protection process in Thailand. Section 60 paragraph one was intended to initiate the selection of a new National Human Rights Commission from the initial period of this Organic Act coming into effect in order to realise the objective of the Organic Act. It was therefore necessary to require the existing Chairperson and National Human Rights Commissioners to vacate office as from the day of the Organic Act coming into effect. However, the said Chairperson and National Human Rights Commissioners would continue to perform duties until the newly appointed Chairperson and National Human Rights Commissioners assume duties so as to ensure continuity in the functioning of the National Human Rights Commission without any gap which could disrupt the body's performance of duties. Hence, this case was consistent with the principle of necessity for the interests of the public or common interests of the nation and was not an unfair discrimination. Such provisions were neither contrary to nor inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution.

As for the issue of section 60 paragraph two, where both plaintiffs raised an objection that the provision prevented them from receiving lump sum monthly payments for reception expenses under section 31 paragraph two, which was a restriction of constitutional right, the Constitutional Court found as follows. Such provision was intended for the Chairperson and National Human Rights Commissioners who were newly selected under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) to have the right to receive lump sum monthly payments for reception expenses, since such persons had the qualifications and were not disqualified from selection under the rules and procedures of the Constitution and this Organic Act. The new Chairperson and National Human Rights Commissioners had duties and powers which differed from the previous Chairperson and National Human Rights Commissioners in many respects. Nonetheless, the existing Chairperson and National Human Rights Commissioners continued to enjoy their previous benefits unchanged. Thus, section 60 paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) was a case which took into account reasons of necessity and suitability to the case, and was therefore neither contrary to nor inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 60 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on National Human Rights Commission, B.E. 2560 (2017) were neither contrary to nor inconsistent with section 3, section 26 and section 27 of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 9/2562 (2019)

Dated 11th September B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 40 and section 75 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Central Administrative Court referred the objection of the plaintiff (Kositpipat Company Limited) in Black Case No. 1065/2560 to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the written referral of the plaintiff's objection and supporting documents could be summarised as follows.

Kositpipat Company Limited, plaintiff, filed an action against Nonthaburi Excise Area Office, first defendant, the Excise Department, second defendant and Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Finance, Head of Revenues Cluster, third defendant, in the Central Administrative Court. The action stated that the plaintiff filed a written application for a license to operate a tobacco business of the cigarette category to the second defendant. The second defendant subsequently replied by letter stating that tobacco businesses of the cigarette category were monopolised by the state under section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967), and hence a license could not be authorised. The plaintiff appealed against such order. The second defendant sent a letter informing the outcome of appeal stating that the third defendant had dismissed the appeal. The plaintiff thereafter filed an action in the Central Administrative Court seeking a judgment or order to repeal the order of the first defendant, order of the second defendant and appeal decision of the third defendant, as well as motioned for a referral of an objection to the Constitutional Court that section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967) and section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) were contrary to or inconsistent with section 75 and section 5 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

The Central Administrative Court found that even though section 3 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) provided for the repeal of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967), the second defendant's denial of license to the plaintiff and the third defendant's dismissal of the plaintiff's appeal were administrative orders issued pursuant to the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967), which was the law in force during those times. As a decision on the lawfulness of the third defendant's appeal decision rested on the provisions of law in force at the time of the dispute, the provision of law applicable to this case was the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967). As for the plaintiff's objection that section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 106a, dated 11th October B.E. 2562 (2019).

contrary to or inconsistent with section 75 of the Constitution, the Central Administrative Court found that during trial in the Administrative Court of first instance, the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) came into force on 16th September B.E. 2560 (2017), wherein section 164 provided that the manufacture of cigarettes was a state monopoly, as previously provided under section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967), being the provision of law to be applied by the Central Administrative Court to this case that had been repealed. Thus, section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) could have an impact on the plaintiff and the Central Administrative Court could rely on such provision in its decision. Upon the plaintiff objecting that section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967) and section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) were subject to section 5 of the Constitution due to being contrary to or inconsistent with section 75 of the Constitution and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provisions, the objection was referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. This was a case where the Central Administrative Court referred the objection of a plaintiff to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution on whether or not section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967) and section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) were contrary to or inconsistent with section 75 of the Constitution. The Central Administrative Court was going to apply such provisions to the case. Upon the plaintiff raising an objection along with reasons that a provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provision, the case was in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with article 17(11) of the Rules of the Constitutional Court on Procedures and Rulings, B.E. 2560 (2017). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the application for consideration. Whilst section 3 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) provided for the repeal of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967), as amended, section 16 of the Tobacco Act, B.E. 2509 (1967) provided for a similar principle to section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017). The Constitutional Court therefore gave a ruling only in relation to section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017). As for the plaintiff's objection that such provision of law was contrary to or inconsistent with section 75 of the Constitution, the Constitutional Court found that such issue in the objection also related to the liberty to engage in an occupation as provided under section 40 of the Constitution.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 40 and section 75 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. On the issue of whether or not section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 40 of the Constitution, the Constitutional Court made the following findings. Section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) provided that the production of cigarettes was a state monopoly. The provision had the intent of controlling the production of cigarettes and controlling the domestic consumption of cigarettes since cigarettes were deemed to be a narcotic that was harmful to public health. It was necessary to control the volume of production, manufacturing and distribution of tobacco to ensure that qualities and standards were met, to prevent impact on public health. These operations were undertaken by the Tobacco Authority of Thailand under the Tobacco Authority of Thailand Act, B.E. 2561 (2018) under the control of the state. Policies could be adjusted in line with state policies much easier than a business operation of the private sector. The liberalization of cigarette production for the private sector would inevitably lead to an increase in production and reduction of prices since a private business would be geared towards profit-making. Such profits were derived from public consumption, resulting in a higher proportion of smokers and greater challenges to control. In particular, the youth would have easy access and ability to purchase which would affect public health and well-being. The state would be burdened by a significant amount of medical expenses each year, which was inconsistent with the state's policy to reduce the amount of public tobacco consumption. The intent of such provision was therefore to protect consumers and protect public health, which was deemed a public or common benefit which allowed the state to enact a law to restrict a person's liberty to engage in the occupation of producing and distributing cigarettes. Hence, section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was neither contrary to nor inconsistent with section 40 of the Constitution.

As for whether or not section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 75 of the Constitution, the Constitutional Court found as follows. Section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) provided for a state monopoly of cigarette production. This was deemed as a state intervention in the economy, a function of the state as controller of the economy, relying on public powers or authority to issue an order and securing compliance. The provision was intended to control the production of cigarettes and control the consumption of tobacco in the country since cigarettes were deemed to be a type of narcotic which was harmful to public health. It was necessary to control the volume of production, production process and distribution of tobacco to ensure that qualities and standards were met, without impact on public health. This was neither a case where the state denied the people's opportunity to enjoy the benefits of economic growth as regards the cigarette industry, nor an unfair economic monopoly. This was also not a case where the state operated a business in competition with the

private sector. On the other hand, this was a case where the state was under a necessity to undertake this activity in the interest of securing state security and preserving common benefits. Therefore, section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was neither contrary to nor inconsistent with section 75 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 164 of the Excise Tax Act, B.E. 2560 (2017) was neither contrary to nor inconsistent with section 40 and section 75 of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 10/2562 (2019)

Dated 11th September B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957), as amended by the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000), was contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 and section 27 paragraph one and paragraph three of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Sukhothai Provincial Court referred the objection of a defendant (Chief Petty Officer First Class Nares Teanbutr) in Civil Black Case No. 197/2560 requesting for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the written referral of defendant's objection and supporting documents could be summarised as follows.

The Royal Thai Army, plaintiff, filed an action against Chief Petty Officer First Class Nares Teanbutr, defendant, in the Phitsanulok Administrative Court, stating that the defendant previously served in the official service in the position of electrical communications mechanic, Electrical Communications and Electronics Platoon, Maintenance Section, Mechanics Division, Waterway Vessel Fleet Headquarters. On 2nd October B.E. 2541 (1998), the defendant resigned from official service and on 26th October B.E. 2541 (1998), the defendant's retirement from active service was authorised. The defendant was entitled to receive military pension in accordance with the Regulations of the Ministry of Defence on Military Pensions, B.E. 2495 (1952). In addition, the official service made several payments, consisting of military pension, pension, military pensioner's stipend and sustenance remuneration to the defendant, in a total amount of 873,638.28 baht. However, on 1st May B.E. 2541 (1998), the respondent was installed and appointed as a sub-district employee, in the position of Deputy Chief of Sub-district Administrative Organisation, Yang Sai Sub-district Administrative Organisation, Muang District, Sukhothai Province. Under article 8 paragraph one (3) of the Regulations of the Ministry of Defence on Military Pensions, B.E. 2495 (1952), a soldier receiving military pension should cease to receive military pension in the event of joining the official service in a position which gave entitlement to a remuneration or pension under the law on official pensions as from 16th November B.E. 2543 (2000), being the effective date of the Local Official Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000). The Comptroller General's Department, Ministry of Finance, issued a letter to the Military Recruiting Officer of Sukhothai Province to recall the military pensions, pensions, military pensioner's stipend and sustenance remuneration disbursed in excess of entitlements

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 106a, dated 11th October B.E. 2562 (2019).

back to the official service. The defendant executed a debt acknowledgement letter and request for payment in instalments to the plaintiff. Thereafter, the defendant did not execute an agreement to pay in the instalments and failed to pay such sums. The plaintiff therefore brought an action in the Phitsanulok Administrative Court. However, Phitsanulok Administrative Court found that this case fell within the competence of the Courts of Justice and therefore transferred the case to the Sukhothai Provincial Court.

During trial in the Sukhothai Provincial Court, the defendant (previously defendant in the administrative action) submitted an objection requesting the Sukhothai Provincial Court to refer to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution that section 4 of the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) was contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 paragraph one and paragraph two, section 5 paragraph one, section 25 paragraph three, section 27 paragraph one and paragraph three, and section 212 of the Constitution. It was asserted that section 3 of the Local Officials Pensions Act (No. 5), B.E. 2530 (1987) amended the definition of “local official” by repealing reference to sub-district employee and amended the definition of “local government” in relation to sub-district administrative organisations in section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957). Subsequently, the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) came into force on 16th November B.E. 2543 (2000), wherein section 3 amended the definition of “local official” and “local official service” in section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957), as amended by the Local Officials Pensions Act (No. 5), B.E. 2530 (1987), by adding the term “sub-district employee” in the definition of “local official” and the term “sub-district administrative organisation” in the definition of “local government”. It was argued that such provisions of law were applied retroactively resulting in the defendant losing rights and benefits enjoyed prior to the law coming into force, being an infringement of the defendant’s legal rights.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue considered by the Constitutional Court was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this objection for a ruling under section 212 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that this was a case where the Sukhothai Provincial Court referred the objection of a defendant for a ruling on whether or not section 4 of the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) was contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 paragraph one and paragraph two, section 5 paragraph one, section 25 paragraph three, section 27 paragraph one and paragraph three, and section 212 of the Constitution. The Sukhothai Provincial Court was going to apply section 4 of the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) to the case and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to this provision. The case was therefore in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 41 paragraph three and section 50 of the Organic

Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this case for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not section 4 of the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) was contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4, and section 27 paragraph one and paragraph three of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. The purpose of amendments in the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) was to enable officials having the status of all tambon employees affiliated to sub-district administrative organisations to the right to calculation of remunerations and pensions under such law. The Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) which came into force was therefore not a law enacted to annul an official's right to receive remunerations and benefits. Such provision did not have the characters of prejudicing the defendant's rights. On the contrary, it gave protection to rights and liberties to ensure that a sub-district employee enjoyed equal treatment with regard to remunerations and benefits compared to other local government officials, which was an increase in the rights of all sub-district employees to receive remunerations and pensions under this law. Even though there was a right to receive military pension, pensions, military pensioner's stipend and sustenance remuneration entitled under another law, there was no restriction whatsoever of the defendant's right. The only result of such provision of law was to grant the defendant, a sub-district employee, the right to receive remunerations and pensions under this law that was identical to other local government officials, which was in accordance with the rule of law and the spirits of the Constitution which aimed at protecting human dignity, rights, liberties and equality under the law.

As for the defendant's objection that he had a prior entitlement to military pension, pension, military pensioner's stipend and sustenance remuneration, and that subsequent to the amendment of section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957), as amended by the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000), the defendant's rights to receive military pension, pension, military pensioner's stipend and sustenance remuneration were discontinued, the Constitutional Court found as follows. Section 5(1) of the Royal Decree on Military Pensioners' Stipends, B.E. 2521 (1978) provided that a military pensioner or person entitled to receive a military pension did not have the right to receive a pension and military pensioner's stipend in the event of returning to official service. Furthermore, article 8 paragraph one (3) of the Regulation of the Ministry of Defense on Military Pensions, B.E. 2495 (1952) provided for payment of military pensions to cease in the event of a military pensioner joining the official service in a position which granted an entitlement to a remuneration or pension. The actions of the Comptroller General's Department in recalling from the defendant the amount received in excess of entitlements were undertaken for the purpose of preventing disbursement of central funds under the heading or category

of military pension and other pensions, which were funds of the same type, which would result in a double exercise of legal right. Therefore, section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957), as amended by the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000), did not prejudice the defendant's rights. The provision was neither contrary to nor inconsistent with the rule of law, not a violation of human dignity, and did not constitute an unfair discrimination of a person under section 3 paragraph two, section 4, and section 27 paragraph one and paragraph three of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 4 of the Local Officials Pensions Act, B.E. 2500 (1957), as amended by the Local Officials Pensions Act (No. 6), B.E. 2543 (2000) was neither contrary to nor inconsistent with section 3 paragraph two, section 4, and section 27 paragraph one and paragraph three of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 11/2562 (2019)

Dated 18th September B.E. 2562 (2019)*

Re: The President of the House of Representatives submitted an application for a Constitutional Court Ruling under section 170 paragraph three in conjunction with section 82 of the Constitution on whether or not the individual ministerial office of General Prayut Chan-o-cha, Prime Minister, terminated under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(6) and section 98(15) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

One hundred and ten Members of the House of Representatives entered their names in a petition to the President of the House of Representatives, applicant, for the submission of an application to the Constitutional Court for a ruling that General Prayut Chan-o-cha, Prime Minister, respondent, was disqualified from ministerial office pursuant to section 160(6) in conjunction with section 98(15) of the Constitution due to the respondent, whilst holding office of Head of the National Council for Peace and Order, was “other state official”, thus a cause for termination of individual ministerial office under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(6) and section 98(15) of the Constitution. The position of Head of the National Council for Peace and Order was an office appointed by law and entrusted with the duties and powers provided by the Constitution. Thus, such office holder was a state official under the control or supervision of the state and had to act in accordance with the Constitution and laws. Also, the functioning of the National Council for Peace and Order had the characters of permanence and was remunerated by law. Furthermore, the Courts of Justice had laid down a precedent by judgment that an infringement of an Order of the National Council for Peace and Order constituted a criminal offence of violation of an officer’s order under section 368 paragraph one of the Penal Code.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 170 paragraph three in conjunction with section 82 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that upon 110 Members of the House of Representatives, being a number not less than one-tenth of the total number of

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 109a, dated 17th October B.E. 2562 (2019).

existing Members of the House of Representatives, had entered their names in a petition to the applicant for the submission of an application to the Constitutional Court, and the applicant submitted the application to the Constitutional Court, the case was in accordance with section 170 paragraph three in conjunction with section 82 of the Constitution and section 7(9) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for consideration.

3. The issue considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not the respondent's individual ministerial office terminated due to being "other state official" under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(6) and section 98(15) of the Constitution. The question concerned was whether the position "Head of the National Council for Peace and Order" was "other state official" under section 98(15) of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Constitutional Court Ruling No. 5/2543 summarised the characteristics of "other state official" as follows: (1) being appointed or elected by law; (2) having powers and duties to take action or a duty to enforce legal compliance and perform work on a full-time basis; (3) being under the command or supervision of the state; and (4) receiving a salary, wage or remuneration as provided by law. Since the Constitution did not provide a definition for the term "other state official" under section 98(15) of the Constitution, an interpretation of "other state official" should therefore be consistent with the context and spirit of the Constitution aimed at preventing a government official from becoming a politician as already provided under section 98(12). However, the term "government official" did not include a person having similar characteristics to a government official. Section 99(15) was therefore provided with the intent of other than preventing a government official from becoming a politician, also included employees or workers of government agencies, state agencies or state enterprises. The reference to other state agency was thus provided to include a person having similar qualifications and status to an employee or worker of a government agency, state agency or state enterprise who may be called otherwise. Moreover, a disqualification constituted a restriction of a person's right and should be interpreted narrowly. The interpretation of terms having a general meaning preceded by several terms having specific meanings must be consistent with the specific terms and narrower than the ordinary meaning of such term. The definition had to be specific to the same matter and type as the specific term, which would be consistent with universal principles of interpretation.

It was discernable that the appointment of a "Head of National Council for Peace and Order" was a consequence of a coup and a position of sovereign authority, being the supreme authority of the nation. The Head of National Council for Peace and Order was not under the command or supervision of the state or any state agency. Also, the position was not appointed by virtue of a law, and there was no law which provided procedures for installment or path to office. Functions were temporarily available for a provisional period

to allow the exercise of powers to maintain peace and order as well as the security and safety of the country and its people. Therefore, the office of Head of the National Council for Peace and Order did not entail the same status, position or job description as an employee or worker of a government agency, state agency or state enterprise, and did not become “other state official” under section 98(15) of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the respondent was not disqualified under section 160(6) in conjunction with section 98(15) of the Constitution. The respondent’s individual ministerial office therefore did not terminate due to being “other state official” under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(6) and section 98(15) of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 12/2562 (2019)

Dated 13th November B.E. 2562 (2019)*

Re: The Election Commission requested for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the House of Representatives membership of Mr. Nawat Tohcharoensuk terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Election Commission, applicant, arranged a general election of Members of the House of Representatives on 24th March B.E. 2562 (2019) and declared Mr. Nawat Tohcharoensuk as constituency Member of the House of Representatives for Constituency 7, KhonKaenProvince. Thereafter, on 24th September B.E. 2562 (2019), the KhonKaen Provincial Court delivered a judgment that the respondent had committed an offence under section 298(4) in conjunction with section 84 of the Penal Code and sentenced to death. The Court of Appeals, Region IV denied temporary release of the respondent pending appeal. The Khon Kaen Provincial court therefore issued an imprisonment warrant pending appeal, imprisoning the respondent while pending appeal as from 24th September B.E. 2562 (2019). The applicant was of the opinion that the death penalty was a serious criminal penalty and a heavier sentence than imprisonment. Hence, it was deemed that the respondent was subject to a court sentence of imprisonment and incarcerated by warrant of the court, thereby being a cause for the respondent's House of Representatives membership to terminate under section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution. The applicant therefore requested for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution, and requested for an order to restrain the respondent from performing duties until a ruling of the Constitutional Court.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 82 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Upon the applicant finding that the respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution and submission of an application to the Constitutional Court, the case was in accordance with section 82 of the Constitution and section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 135a, dated 9th December B.E. 2562 (2019).

Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for ruling and directed the respondent to submit a reply to the allegations. As for the request for restraint of the respondent from performing duties under section 82 paragraph two of the Constitution, the Constitutional Court found that it was clear on the facts that the Khon Kaen Provincial Court had delivered a judgment and death sentence on the respondent. The Court of Appeals, Region IV denied leave for temporary release of the respondent pending appeal. The Khon Kaen Provincial Court issued an imprisonment warrant pending appeal to imprison the respondent while pending appeal as of 24th September B.E. 2562 (2019). It was therefore found that there was already sufficient cause for suspicion with respect to the allegations. Hence, the respondent was ordered to cease performance of duties until a ruling of the Constitutional Court as from 16th October B.E. 2562 (2019).

3. Reply to allegations

The respondent submitted a reply to the allegations that his case was not subject to section 98(6) of the Constitution but subject to section 101(13) of the Constitution, which provided that membership of the House of Representatives terminated upon final judgment of imprisonment.

4. The issue considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not, and from when, the respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution intended to apply the prohibited qualities of an eligible candidate for election of Member of the House of Representatives as a cause for termination of membership of the House of Representatives, the body exercising legislative powers on behalf of the Thai people. Such disqualification served as a guarantee that a person holding office as a Member of the House of Representatives, being the exerciser of legislative powers as a representative of the Thai people, could fully perform duties for the common benefit, would behave in a manner accepted and respected by the public, free from any disrepute with regard to the performance of duties which could cause disgrace to the honor and dignity of the House of Representatives. It therefore followed that where a Member of the House of Representatives was sentenced by judgment to a heavier penalty than imprisonment, such Member of the House of Representatives was already disqualified under section 98(6) of the Constitution. Upon a finding of facts that after the judgment of the Khon Kaen Provincial Court, the Court of Appeals, Region IV denied leave of temporary release pending appeal. The Khon Kaen Provincial Court therefore issued a warrant of imprisonment pending appeal, imprisoning the respondent from 24th September B.E. 2562 (2019). The respondent was thus a person incarcerated by court warrant pursuant to

section 98(6) of the Constitution. The facts in this case was a situation under section 98(6) of the Constitution which used the term “sentenced by judgment of a court to imprisonment and incarcerated by court warrant” without the term “final”. It therefore followed that a House of Representatives membership terminated upon a mere imprisonment sentence by judgment without having to wait for a final judgment as was the case of section 101(13) of the Constitution. Hence, the respondent’s House of Representatives membership terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(6) as from the day when the Constitutional Court restrained the respondent from performing duties pursuant to section 82 paragraph two and the day when the Constitutional Court ruling was duly read to the parties should be deemed as the day when the office of House of Representatives Member became vacant under section 105 paragraph one (1) in conjunction with section 102 of the Constitution in conjunction with section 76 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the respondent’s membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(6) of the Constitution as from the day of the Constitutional Court order to restrain the respondent from performing duties pursuant to section 82 paragraph two of the Constitution, i.e. 16th October B.E. 2562 (2019), and the day when the Constitutional Court ruling was duly read to the parties was deemed as the day when the office of House of Representatives Member became vacant under section 105 paragraph one (1) in conjunction with section 102 of the Constitution and section 76 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018), i.e. 13th November B.E. 2562 (2019).

Summary of Constitutional Court Ruling No. 13/2562 (2019)

Dated 13th November B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not the Emergency Decree Amending the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was in accordance with section 172 paragraph one of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

One hundred and forty-two Members of the House of Representatives entered their names in an opinion submitted to the President of the House of Representatives, applicant, requesting for a referral of an opinion to the Constitutional Court for a ruling that the Emergency Decree Amending the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was not in accordance with section 172 paragraph one of the Constitution. It was asserted that the Emergency Decree was not a case of unavoidable urgent necessity enacted in the interest of maintaining national or public safety, national economic security or to avert a public calamity, and did not specify the condition for enacting an Emergency Decree as provided under section 172 paragraph one of the Constitution. The applicant found that this was a case where Members of the House of Representatives constituting not less than one-fifth of the existing Members of the House of Representatives entered their names in the submission of an opinion under section 173 paragraph one of the Constitution. The opinion was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling on whether or not the Emergency Decree Amending the Family Institution Development Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was in accordance with section 172 paragraph one of the Constitution.

2. The preliminary issue considered by the Constitutional Court

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 173 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Upon 142 Members of the House of Representatives, being a number not less than one-fifth of the existing Members of the House of Representatives, entering their names in the submission of an opinion to the applicant for a referral of the opinion to the Constitutional Court, and the applicant referred such opinion to the Constitutional Court, the case was in accordance with the provisions of section 173 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 7(1) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore accepted this application for consideration.

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 135a, dated 9th December B.E. 2562 (2019).

3. The issue considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue to be considered was whether or not the Emergency Decree Amending the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was in accordance with section 172 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. The provisions of section 172 paragraph one of the Constitution provided a condition that the Constitutional Court had the duty and power to review only the key events relating to the maintenance of national and public safety or national economic security or to avert a public calamity under section 172 paragraph one of the Constitution.

Upon the enactment of the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019), actions to be taken in accordance with the spirit of such law essentially required the readiness of personnel in terms of knowledge, competencies, expertise, and experience. In particular, there had to be a sufficient number of personnel to enable the complying or enforcement agency to prepare readiness for meeting the demands and taking actions in relation to the promotion of family institution development and protection. Such preparedness was necessary for the prevention of detrimental impact to the protection of family welfare as well as the protection of victims of domestic violence and rehabilitation of perpetrators of domestic violence. It was therefore necessary to extend the effective date of the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) for a period of time and to apply the Protection of Domestic Violence Victims Act, B.E. 2550 (2007) for a provisional period. Allowing the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) to come into force would cause a serious impact on society. Victims of domestic violence scattered around all areas of the nation would not have convenient, timely and effective access to welfare protection. Furthermore, perpetrators of domestic violence would not have access to rehabilitation activities to effectively prevent recidivism. This impact affected the rights and liberties of the people and harmed society and public interests. The executive branch was therefore obliged to take action to prevent and protect national and public safety. Hence, the Emergency Decree Amending the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was enacted in the interest of maintaining national and public safety in accordance with the prerequisites stated under section 172 paragraph one of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the enactment of Emergency Decree Amending the Family Institution Development and Protection Promotion Act, B.E. 2562 (2019) B.E. 2562 (2019) was in accordance with section 172 paragraph one of the Constitution.

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 14/2562 (2019)

Dated 20th November B.E. 2562 (2019)*

Re: The Election Commission requested for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the House of Representatives membership of Mr. Thanathorn Juangroongruangkit terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

On 23rd January B.E. 2562 (2019), the Royal Decree Calling for a General Election of Members of the House of Representatives, B.E. 2562 (2019) was enacted, and on 24th January B.E. 2562 (2019), the Election Commission, applicant, issued Announcement of the Election Commission which provided that a political party wishing to submit candidates for election of party list Members of the House of Representatives could submit candidates lists between 4th February B.E. 2562 (2019) and 8th February B.E. 2562 (2019). Future Forward Party submitted a list of candidates on 6th February B.E. 2562 (2019) which included the name of Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, respondent, as the number 1 candidate. The applicant subsequently declared election results naming the respondent as an elected party list Member of the House of Representatives for Future Forward Party. The applicant later found evidence that the respondent was a shareholder of V-Luck Media Company Limited, which operated a newspaper and other mass media business, holding 675,000 shares as from 12th January B.E. 2558 (2015) continually till 21st March B.E. 2562 (2019), on which day the respondent transferred such all those shares to Mrs. Somporn Juangroongruangkit. The respondent was therefore a shareholder of V-Luck Media Company Limited, which operated a newspaper and other mass media businesses, on the day of application for candidacy in the election of party list Members of the House of Representatives. Thus, the applicant adopted a resolution in meeting number 63/2562 on 14th May B.E. 2562 (2019) that the respondent was disqualified from applying for candidacy in an election of Members of the House of Representatives, resulting in the termination of membership under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution. The applicant then proceeded to file an application with the Constitutional Court for a ruling that the respondent's House of Representatives membership terminated under section 82 paragraph four in conjunction with section 101(6) and section 82 paragraph two of the Constitution, as well as to issue provisional measures or procedures prior to a ruling pursuant to section 71 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 136a, dated 11th December B.E. 2562 (2019).

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 82 paragraph four of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court held as follows. Section 82 paragraph four in conjunction with section 101(6) and section 98(3) of the Constitution provided that the applicant had the competence to submit a matter to the Constitutional Court for a ruling on termination of membership of a Member of the House of Representatives due to a disqualification under section 101(6) and section 98(3) of the Constitution. The applicant had already submitted an application to the Constitutional Court. The case was therefore in accordance with section 82 paragraph one and paragraph four of the Constitution in conjunction with section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court. Thus, the Constitutional Court ordered the acceptance of this application for a ruling and that the respondent cease performance of duties until a ruling of the Constitutional Court under section 82 paragraph two of the Constitution as from 23rd May B.E. 2562 (2019). Also, as the Constitutional Court had already ordered the respondent to cease performance of duties, there was no necessary cause to prescribe any other provisional measure or relief.

3. Summary of reply

The respondent submitted a reply to the allegations which stated three objections, that the applicant did not have the competence to submit an application due to the unlawfulness of the applicant's inquiry and application to the Constitutional Court pursuant to the Constitution and laws since the applicant had not yet completed the inquiry process, that V-Luck Media Company Limited did not operate a newspaper and other mass media business as operations had ceased after the closing down of magazine and termination of employment of all employees as from 26th November B.E. 2561 (2018), and that the respondent was not a shareholder in such company due to all shares having been transferred since 8th January B.E. 2562 (2019).

4. Witness inquiry

The Constitutional Court considered the application, reply to allegations and supporting documents and determined that 10 witnesses would be examined and that the parties should submit closing statements.

5. The issue considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue to be considered by the Constitutional Court was whether or not the respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution, and when such termination came into effect.

On the respondent's first objection that the applicant's inquiry process and submission of application to the Constitutional Court was not consistent with the Constitution and laws, the Constitutional Court found that the applicant had submitted an application to the Constitutional Court in accordance with the rules and procedures under section 82 paragraph one and paragraph four of the Constitution. The applicant's submission of application was therefore constitutional.

As for the second objection that V-Luck Media Company Limited did not operate a newspaper or mass media business, the Constitutional Court found as follows. Facts appeared from documents on record that V-Luck Media Company Limited, formerly Solid Media (Thailand) Company Limited, had an object relating to the operation of a newspaper business, including advertising business by way of all advertising media and obtained revenues from advertising services. Furthermore, V-Luck Media Company Limited was registered under section 11 of the Publisher's Registration Act, B.E. 2550 (2007), but there was no evidence that V-Luck Media Company Limited had given notice of cessation as a publisher, advertiser, editor or owner of business under section 18 prior to 6th February B.E. 2562 (2019). Despite the respondent's claim that V-Luck Media Company Limited had ceased operations as from 26th November B.E. 2561 (2018), such company was capable of resuming businesses at any time as long as there was no registration of company dissolution and no notification to remove registration as a publisher, advertiser, editor, or business owner. Therefore, V-Luck Media Company Limited remained as a company operating a mass media business on such date.

As for the respondent's third objection that on the day of application to become a candidate in the election of party list Members of the House of Representatives on 6th February B.E. 2562 (2019), the respondent did not hold shares in V-Luck Media Company Limited due to the transfer of those shares to Mrs. Somporn Jungroongruangkit, the respondent's mother, as of 8th January B.E. 2562 (2019), the Constitutional Court found as follows. Every time there was a change in shareholders of V-Luck Media Company Limited, a letter to submit a copy of the shareholders list (Form *Bor Or Jor* 5) would swiftly be sent to the partnerships and companies registrar for Bangkok on all occasions. However, as regards the share transfer on 8th January B.E. 2562 (2019), there did not appear to be any submission of shareholders list (Form *Bor Or Jor* 5) showing changes, even though the submission of shareholders list constituted a key piece of evidence should the respondent wish to participate in politics. Such conduct was therefore irregular with prior practice. Although the respondent explained reasons that all employees were terminated from 26th November B.E. 2561 (2018), thus there was no accountant to monitor paperwork pertaining to registration, such explanation was inconsistent with the testimony of Miss Lawan Chankasem, a witness entrusted with the duty of proceedings relating to the shareholders list copy (Form *Bor Or Jor* 5) that she was able to do so if ordered. Furthermore, such actions could be entrusted to another person to act on his behalf and could be completed without complexity. As for the respondent's claim that Mrs. Somporn Jungroongruangkit had paid for the shares to the respondent by a cheque dated 8th January

B.E. 2562 (2019), which was deposited to an account on 16th May B.E. 2562 (2019), with an intervening period of 128 days after the cheque date, such a delay was a departure from prior practice. Mrs. Rawiwan Jungroongruangkit, the respondent's wife, was able to deposit the cheque since 9th January B.E. 2562 (2019). The assertion that she was unable to deposit the cheque as usual practice due to child care burdens and having to present the cheque in statements given to the applicant was therefore untenable.

Moreover, on the transfer of shares by Mrs Somporn Jungroongruangkit in V-Luck Media Company Limited on 14th January B.E. 2562 (2019), being shares with registration numbers formerly belonging to the respondent, to Mr. Tawee Charungsathitpong, a nephew, and subsequently on 21st March B.E. 2562 (2019), Mr. Tawee Charungsathitpong transferred such shares back to Mrs. Somporn Jungroongruangkit, the Constitutional Court found as follows. The transfer and return transfer of such shares without consideration, claiming family relations, which contradicted and differed from the transfer of shares between Mr. Somporn Jungroongruangkit and the respondent who were mother and son but with consideration, even though Mrs. Somporn Jungroongruangkit testified that she wished for Mr. Tawee Charungsathitpong to resolve problems or revive V-Luck Media Company Limited, such transfer without consideration rendered it impossible to verify that an actual transfer of shares had taken place. The only evidence relied upon were share transfer instruments and shareholders register and share certificates which were all documents that could subsequently be prepared by V-Luck Media Company Limited. Furthermore, the transfer of shares by Mr. Tawee Charungsathitpong back to Mrs. Somporn Jungroongruangkit occurred merely two months after receiving the shares, which was inconsistent with the practice of investors generally who wished to review the company's business. Also, the transfer of shares to Mr. Tawee Charungsathitpong by Mrs. Somporn Jungroongruangkit claiming an act of generosity to her nephew was inconsistent with the return of shares without benefit as consideration. In addition, upon taking into account the additional investments compared to Mrs. Somporn Jungroongruangkit's financial standing, such sum was deemed as trivial and inconsistent with the outstanding debts claimed, and the insignificant sum could have been processed by an attorney or business expert. Also, the care of business could have been entrusted to a person without a transfer of shares. Shareholding did not render control of the company. The respondent's claim of share transfer on 8th January B.E. 2562 (2019), relying on a witness involved in the share transfer instrument, being the same person close to the respondent, along with documents of transfer of shares in V-Luck Media Company Limited, namely copy of share transfer certificate issued by an attorney, share transfer instrument, cheque as payment for shares, company shareholders register, cheque stubs and share certificate stubs were all documents prepared by V-Luck Media Company Limited and kept at V-Luck Media Company Limited. Those claims were only made to support the evidence in the shareholders register (Form *Bor Or Jor* 5) filed by V-Luck Media Company Limited with the Bangkok partnerships and companies registrar on 21st March B.E. 2562 (2019). As for the respondent's assertion that he travelled back from a rally speech in Buriram Province on 8th January B.E. 2562 (2019) to the respondent's residence to execute the transfer of shares, the Constitutional Court found

that even though it could be found that the respondent had actually returned, this did not infer that there was a transfer of shares on that day.

Therefore, due to a number of suspicious circumstances in this case, it was found that the respondent was a shareholder of V-Luck Media Company Limited, which operated a mass media business on 6th February B.E. 2562 (2019), being the day of Future Forward Party's submission of a list of candidates in the election of party list Members of the House of Representatives to the applicant. Because of this, the respondent was disqualified from exercising the right to apply candidacy in an election of Members of the House of Representatives pursuant to section 98(3). Hence, the respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution as from the date of Constitutional Court order for the respondent to cease performance of duties under section 82 paragraph two of the Constitution.

6. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution as from the day of the Constitutional Court order for the respondent to cease performance of duties under section 82 paragraph two of the Constitution, i.e. 23rd May B.E. 2562 (2019), and the day of Constitutional Court reading of ruling to the parties was deemed as the day of vacancy of the office of Member of the House of Representatives under section 105 paragraph one (2) of the Constitution in conjunction with section 76 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court B.E. 2561 (2019), which provided that a ruling of the court became effective on the day of reading, i.e. 20th November B.E. 2562 (2019).

Summary of Constitutional Court Ruling No. 15/2562 (2019)

Dated 25th December B.E. 2562 (2019)*

Re: Whether or not section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 41(3) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Khon Kaen Administrative Court referred an opinion in Black Case No. 104/2561 to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts under the written referral of the Khon Kaen Administrative Court's opinion and supporting documents could be summarized as follows.

Kosum Kor Sang Limited Partnership, plaintiff, filed an action against Sri Kosum Mitrapab No. 209 School, as first defendant, and Mahasarakam Primary Education Area Office 3, as second defendant, in the Khon Kaen Administrative Court, stating that the plaintiff tendered a bid and won a price bid for construction works by way of e-bidding. The first defendant sent a letter to the plaintiff inviting the latter to sign a contract and produce a contract bond on the day of contract execution. Thereafter, the first defendant gave notice of cancellation of the notification of bid winner and cancelled the invitation for contract signing due to the plaintiff submitting details and quantities which were not in accordance with form of items in the construction works bid documents. Such differences were deemed as creating an advantage or disadvantage for other bidders and caused injury to the first defendant. The plaintiff objected that both defendants were able to disqualify the plaintiff from the stage of screening qualifications and bid documents which stated quantities inconsistent with the system values, regardless of the plaintiff being the lowest bidder. As a consequence, the plaintiff suffered injury. It was requested that the Khon Kaen Administrative Court give judgment or order both defendants to pay damages with interest as from the day plaintiff filing till satisfaction of payment.

The Khon Kaen Administrative Court found that this was a case where a plaintiff, a juristic person, exercised the right to file a plaint against both defendants, state agencies, for liabilities arising from the performance of non-performance of an official, employee or worker of a state agency under section 41(3) of the Constitution. Even though section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) provided that the cancellation of a procurement under paragraph one was a privilege of a state agency, and that a bidder in the cancelled procurement could not claim any damages from a state agency, there was no organ which could rule that both defendant state agencies could be liable to

* Published in the Government Gazette Vol. 136, Part 136a, dated 11th December B.E. 2562 (2019).

losses suffered by the plaintiff. Thus, section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 41(3) of the Constitution and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provision. The opinion was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this written referral of opinion for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. This was a case where the Khon Kaen Administrative Court referred an opinion to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution that section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 41(3) of the Constitution. The Khon Kaen Administrative Court was going to apply such provision of law to a case and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provision. The case was therefore in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 41 paragraph three and section 50 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court. The Constitutional Court thus ordered the acceptance of this matter for consideration.

3. The issue considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was contrary to or inconsistent with section 41(3) of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Section 41(3) of the Constitution provided that a person or community had the right to file an action against a state agency for a liability arising from an action or non-action of an official, employee or worker of a state agency. Section 67 paragraph one of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) provided that prior to signing a contract, a state agency may cancel a procurement already processed in the following events: (1) the state agency did not receive a budgetary appropriation for the procurement or the budgetary appropriation was insufficient to proceed with the procurement, (2) there was an act which had the characters of a bid winner or selected bidder had a common interest or had an interest in other bidders or obstructed a fair competition, or colluded with other bidders or an official in the bid tender, or other circumstances indicating dishonesty in the bidding, as provided by rules of the Minister, (3) proceeding with the procurement could cause injury to the state agency or affect public interest, and (4) other cases similar to (1), (2) or (3), as provided by Ministerial Regulation. Paragraph two provided that the cancellation of a procurement under paragraph one

was a privilege of the state agency. A bidder in a cancelled procurement could not claim any damages from the state agency. Such provision did not imply that a state agency could cancel a procurement in any event. It implied that a procurement could be cancelled prior to contract signing and that a state agency could only act in accordance with the conditions and scope specifically provided under section 67 paragraph one (1), (2), (3) or (4). If the exercise of discretion of a state agency was not in accordance with section 67 paragraph one, being an unlawful exercise of power, the bidder had the right to request a competent court to review the lawfulness of such actions. Therefore, section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was a provision which protected state and public interests which would result in efficient and value for money public spending despite certain impact on the right to claim for damages of business operators. Nonetheless, after balancing the interests of the state and public interests to be enjoyed by the people from public services, such impact was within acceptable parameters and did not disproportionately create a burden or restrict rights and liberties of a person. The provision also applied generally and did not specifically target any particular case or person and therefore complied with the principle of proportionality under section 26 of the Constitution and was neither contrary to nor inconsistent with section 41(3) of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 67 paragraph two of the Public Procurements Act, B.E. 2560 (2017) was neither contrary to nor inconsistent with section 41(3) of the Constitution.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๖๒

สารบัญ

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒

● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๒.....	65
(วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๒.....	70
(วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒.....	75
(วันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔ - ๕/๒๕๖๒.....	81
(วันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒.....	87
(วันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒.....	90
(วันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๒.....	95
(วันที่ ๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๒.....	100
(วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๒.....	104
(วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๖๒.....	108
(วันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒.....	111
(วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๒.....	114
(วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒.....	117
(วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๒.....	122
(วันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒)	

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๒

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๒ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายปกติ กิระวานิช เป็นจำเลยที่ ๑ นายศิริธัญญ์ ไพโรจน์บริบูรณ์ เป็นจำเลยที่ ๒ และนางยุวรี อินนา เป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลอาญา ในฐานะความผิดร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาชน และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ ศาลอาญามีคำพิพากษาว่าจำเลยทั้งสามมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และมาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ ให้จำคุกคนละ ๒๐ ปี และต่อมาจำเลยทั้งสามยื่นอุทธรณ์และโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ และระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๕ ที่บัญญัติให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอีตราบงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เป็นหลักในการพิจารณา ทำให้จำเลยทั้งสามไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเสียสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้องเป็นธรรม รวมทั้งไม่มีโอกาสตรวจสอบโต้แย้งและถามค้านพยานดังกล่าวในชั้นการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในชั้นการพิจารณาของศาลอาญา ซึ่งเท่ากับเป็นการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย นอกจากนี้ยังเป็นการทำลายระบบตรวจสอบถ่วงดุลตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการบังคับให้ศาลต้องนำรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มาใช้เป็นหลักในการพิจารณา

พิพากษาคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ขัดต่อหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลและเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) และ (๗)

ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญจะรับหนังสือส่งคำโต้แย้งที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำโต้แย้งนี้เป็นกรณีที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) และ (๗) ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้วมีหลักการทำนองเดียวกันกับมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ ข้อพิจารณาต่อไปมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอียตรางานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาและอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นควร และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยใช้ระบบไต่สวนตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่ง

รับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา จึงให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งสำเนา คำพิพากษาศาลอาญาในคดีดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙๒ วรรคสี่ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและพิพากษาของศาลสำหรับคดี ที่ยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาลไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนกว่าคดีจะถึงที่สุด” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ จึงยังเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะต้องใช้บังคับแก่คดีดังกล่าวอยู่ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามต่อไปได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยบัญญัติถึงเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัด สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่มีรัฐธรรมนูญ มิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าว ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคล และวรรคห้า เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่น ของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ให้มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดในส่วนเฉพาะการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ประกอบระเบียบที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖

แล้ว เห็นว่า จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่และได้รับการพิจารณาคดีจากศาลที่เป็นผู้มีหน้าที่ค้นหาความจริง และใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติมาตรา ๘๘/๑ วรรคหนึ่ง เพียงแต่บัญญัติให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนำรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลักในกระบวนการพิจารณาเท่านั้น ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นยุติตามที่ปรากฏในรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ประการเดียว เนื่องจากกระบวนการในชั้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายนี้เป็นเพียงกระบวนการชั้นแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเบื้องต้นก่อนยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลเท่านั้น ซึ่งศาลยังคงมีอำนาจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานแห่งคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ และมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕ ส่วนโจทก์ยังต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป และจำเลยยังคงมีสิทธิในการต่อสู้คดี เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งและนำสืบหักล้างพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง จึงไม่ได้จำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลย อีกทั้งไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยแต่อย่างใด โดยต่างฝ่ายก็มีภาระการพิสูจน์ไม่ได้เป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้ตกแก่จำเลย แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่สอดคล้องกับสิทธิของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ไม่ได้เป็นข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญา บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมเพราะการพิจารณาคดีกระทำโดยองค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ส่วนที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เห็นว่า ในประเทศไทยการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะทุจริตต่อหน้าที่ได้พัฒนาการมาเป็นลำดับเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น เพื่อกำหนดมาตรการและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นภัยร้ายแรงที่กระทบกระเทือนต่อประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมาย

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๐ (ก) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ด้วยบทบัญญัติมาตรา ๙๘/๑ จึงเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีชื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายซึ่งสถานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป จึงต้องดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกัน ส่วนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงได้รับสิทธิในการต่อสู้คดีตามวิธีพิจารณาคดีในชั้นศาลอย่างเป็นธรรม โดยมีศาลเป็นองค์กรตรวจสอบและถ่วงดุลการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นเดียวกันกับในคดีอาญาทั่วไป ดังนั้น กระบวนพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แม้จะมีความแตกต่างไปจากวิธีพิจารณาคดีอาญาสำหรับบุคคลทั่วไปอยู่บ้าง แต่ก็มีผลจำเป็นต้องกระทำเพื่อปราบปรามการทุจริตในวงงานราชการที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวม บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อย่างใด บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ วรรคสาม ที่บัญญัติให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารนั้น ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะใช้บังคับแก่คดี และไม่เกี่ยวข้องกับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสาม จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

๔. ผลคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๒

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญาลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้เป็นความผิดและโทษทางอาญา ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแขวงปทุมวันส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ โดยจำเลยโต้แย้งว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญาลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เป็นคณะบุคคลที่ได้อำนาจการปกครองประเทศโดยการทำรัฐประหารไม่เป็นไปตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรัฐธรรมนูญไม่ได้ให้คณะบุคคลดังกล่าวใช้อำนาจนิติบัญญัติออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ ทั้งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เนื่องจากประกาศฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาขัดต่อหลักนิติธรรม และเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลเกินความจำเป็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และเป็นการบังคับให้บุคคลต้องให้การอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ซึ่งต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสี่ ศาลแขวงปทุมวันจึงมีคำสั่งให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลแขวงปทุมวันส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแขวงปทุมวันจะใช้บังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญา ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้เป็นความผิดและโทษทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญา ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหน้าที่ของผู้ต้องหาในคดีอาญาให้พิมพ์ลายนิ้วมือตามคำสั่งของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมาย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีประกาศดังต่อไปนี้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญามีหน้าที่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า ตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดฐานกระทำความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” มีเจตนารมณ์มุ่งประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญามีหน้าที่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าอันเป็นสิ่งที่แสดงตัวบุคคลตามคำสั่งของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งเจ้าพนักงานดังกล่าวจะนำลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าที่ได้ไปใช้ในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาประกาศฉบับดังกล่าวเฉพาะในส่วนที่กำหนดให้เป็นความผิดและโทษทางอาญา ตามความในวรรคสอง อันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้ ที่กำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญากรณีไม่พิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า ตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน โดยให้ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดฐานกระทำความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเพราะต้องการให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบสุขของบ้านเมือง ซึ่งเป็นกรณีจำเป็นในขณะที่บ้านเมืองอยู่ในช่วงการรัฐประหาร ดังปรากฏในคำปรารภของประกาศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในยามที่บ้านเมืองปกติสุข การใช้ชีวิตของปัจเจกบุคคลย่อมแตกต่างไปจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยให้การรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในชีวิตและร่างกายตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และในคดีอาญาจะบังคับบุคคลให้การเป็นปฎิบัติของตนเองมิได้ตามมาตรา ๒๙ วรรคสี่ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของบุคคล ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองไว้ ต้องเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรใช้อำนาจรัฐจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม ตามมาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย อีกทั้งการกระทำอันฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวมิใช่เป็นการกระทำ อันเป็นการร้ายแรงหรือกระทบกระเทือนความสงบสุขของบ้านเมืองถึงขนาดต้องบัญญัติให้เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาที่มีระวางโทษจำคุกถึงหกเดือน ตามหลักภัยอันตราย (the principle of harm) ซึ่งใช้เป็นกรอบในการกำหนดความผิดที่มีโทษทางอาญา นอกจากนี้ในปัจจุบันพบว่ามีมาตรการทางกฎหมายอื่นซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง ที่เป็นมาตรการลงโทษ สำหรับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร โดยมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นความผิดลหุโทษที่เหมาะสมกับการกระทำฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าว ประกอบกับการบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของผู้ต้องหา ในคดีอาญาที่จะต้องพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าตามคำสั่งของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคล เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา แต่การพิมพ์ลายนิ้วมือเป็นสิทธิพื้นฐานเฉพาะตัวของบุคคลไม่ต่างไปจากการลงลายมือชื่อ ซึ่งแม้จะเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วก็ตาม แต่ตราบไต่ที่ยังไม่มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดย่อมถือว่าย่างเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิดังกล่าวจึงย่อมได้รับ

ความคุ้มครองแม้กฎหมายจะบัญญัติให้เป็นหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม แต่ย่อมไม่อาจถือเป็นการ
 ความผิดทางอาญาในฐานะที่ไม่ยอมพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าได้ รัฐชอบที่จะหาวิธีการ
 ที่เหมาะสม เพื่อบังคับการให้ผู้ต้องหาที่ไม่ยอมปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน
 ต้องเกิดภาระหรือความรับผิดชอบได้เพียงเท่าที่จำเป็น และพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น หลักการนี้กฎหมาย
 ได้บัญญัติรับรองไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑/๑ ที่บัญญัติว่า
 หากจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ
 สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา หากผู้ต้องหาไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุ
 อันสมควร กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติทางแก้ไขโดยการให้สันนิษฐานเบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไป
 ตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหา นั้น ซึ่งเป็นมาตรการทาง
 กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมอยู่แล้ว ประกาศดังกล่าวจึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
 ในชีวิตและร่างกายของบุคคลอย่างไม่สมเหตุสมผล ไม่พอเหมาะพอควรตามความจำเป็น และไม่ได้
 สัดส่วนหรือไม่มีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับเมื่อเปรียบ
 เทียบกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากกฎหมายนั้น ตลอดจน
 มีมาตรการทางกฎหมายอื่นที่ทดแทนได้อยู่แล้ว จึงขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓
 วรรคสอง แม้ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้แล้วก็ตามแต่ก็เป็นการบังคับ
 ให้บุคคลต้องตกอยู่ในอำนาจรัฐโดยปราศจากความจำเป็นและเหตุผลอันสมควร เป็นการจำกัดสิทธิ
 และเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลให้ต้องยอมกระทำตามจึงไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ทั้งยังเป็นการสร้างเงื่อนไขและภาระให้แก่ประชาชนผู้สุจริตที่ถูกกล่าวหา
 ว่ากระทำความผิดโดยไม่จำเป็น ถึงแม้ท้ายที่สุดจะไม่มี ความผิดตามที่ถูกกล่าวหาแล้วก็ตาม และแม้
 การที่จะบังคับให้ประชาชนผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญามีหน้าที่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือ
 ลายมือหรือลายเท้า ตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวนจะเป็นสิ่งที่
 ไม่ยากต่อการปฏิบัติก็ตาม แต่อาจเป็นช่องทางให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ต้องตกอยู่ใต้การใช้อำนาจรัฐ
 ของเจ้าหน้าที่โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า
 มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความมั่นคงของรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองในปัจจุบัน
 แต่อย่างใด ประกอบกับความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป
 จากเดิม และไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
 ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองไว้เกินกว่าความจำเป็น กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 และขัดต่อหลักนิติธรรม อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖
 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และเมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้ง
 ต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ จึงไม่จำต้อง
 วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสี่ อีก

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญาลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้เป็นความผิดและโทษทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๗ ก
วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒

วันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ได้มีประกาศเรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ โดยข้อ ๓ กำหนดให้พรรคการเมืองใด ประสงค์จะแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติจะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้แจ้งรายชื่อพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน ๓ รายชื่อ ต่อผู้ร้อง และในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นหนังสือต่อผู้ร้องแจ้งรายชื่อทุลกระหม่อมหญิง อุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นบุคคลที่ผู้ถูกร้องมีมติจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยหนังสือยินยอมหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นหนังสือดังกล่าว ในวันเดียวกันได้มีพระราชโองการประกาศสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่แจ้งรายชื่อทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นการนำสมาชิกชั้นสูงในพระบรมราชวงศ์มาเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองไม่ว่าจะโดยทางใดก็ตาม จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อโบราณราชประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของชาติ ถือเป็นการกระทำที่มีบังควรไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากพระบรมราชวงศ์ทุกพระองค์ ทรงอยู่ในหลักการเกี่ยวกับการดำรงอยู่เหนือการเมือง เป็นกลางทางการเมือง และไม่สามารถดำรงตำแหน่งใดๆ ในทางการเมืองได้ การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง รวม ๑๔ คน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย และพิจารณาวินิจฉัยรวมสามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ที่ว่า พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปยอมดำรงอยู่นือการเมืองทั้งหลาย หลักการพื้นฐานดังกล่าว ถือเป็นทั้งเจตนารมณ์ร่วมของการสถาปนาระบอบการปกครองของไทยไว้ในรัฐธรรมนูญแต่เริ่มแรก และเป็นฉันทามติที่ฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรให้การยอมรับปฏิบัติสืบต่อมาว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงควรดำรงฐานะอยู่นือการเมือง

โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝ่ายต่อสู้แย่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่ง การโจมตี ตีเตียน และกระทบต่อความสงบเรียบร้อย สมัครสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับราษฎร ที่เป็นหลักการพื้นฐานของประเพณีการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ถึงแม้การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ ซึ่งได้เว้นการบัญญัติจำกัดบทบาทของพระบรมวงศานุวงศ์ ในทางการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่กระนั้นก็หาได้ทำให้หลักการพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยฐานะของสมาชิกพระบรมราชวงศ์อันเป็นที่เคารพเหนือการถูกตีเตียนและไม่ควรแก่ตำแหน่ง การเมือง อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบลงไปไม่ ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๓ และสอดคล้องกับหลักการที่ถือว่า พระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง” (reigns, but does not rule) อันเป็นหลักการ ทางรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในนานาอารยประเทศซึ่งมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของรัฐ การกระทำของผู้กร้องย่อมมีผลให้หลักการพื้นฐานของระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครองต้องถูกเซาะกร่อนบ่อนทำลายให้เสื่อมทรามไปโดยปริยาย

การใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญรับรองนั้น ย่อมต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ และกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และต้องมีใช่เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพ ที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ และสันคลอนคตริกรากฐาน ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ดำรงอยู่ ให้เสื่อมโทรมไป แม้ผู้กร้องจะมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายบัญญัติไว้โดยสมบูรณ์ แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในการกระทำการใด ๆ ของพรรคการเมือง ย่อมต้องตั้งอยู่บนความตระหนักรู้ด้วยว่า การกระทำนั้นจะไม่ใช่เป็นการอาศัยสิทธิและเสรีภาพ ทางการเมืองที่ได้รับจากรัฐธรรมนูญให้มีผลกระทบย้อนกลับมาทำลายหลักการพื้นฐาน บรรทัดฐาน คุณค่า และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเสียเอง

ถึงแม้กฎหมายจะมีได้ให้นิยามศัพท์คำว่า “ล้มล้าง” และ “ปฏิปักษ์” ไว้ แต่ทั้งสองคำนั้น ก็เป็นคำในภาษาไทยธรรมดาที่มีความหมายตามที่ใช้และรู้กันอยู่ทั่วไป ซึ่งศาลย่อมรู้ได้เองด้วย ว่า “ล้มล้าง” หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป ส่วนคำว่า “ปฏิปักษ์” นั้นไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนา ที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่ เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำ ที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ได้แล้ว ส่วนประเด็นเรื่องเจตนานั้น เมื่อพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติชัดเจนว่า เพียงแค่ “อาจเป็นปฏิปักษ์” ก็ต้องห้ามแล้ว หากจำเป็นต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผล หรือต้องรอให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงขึ้นจริงเสียก่อนไม่ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นมาตรการป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่อาจจะเกิดแก่สถาบันหลักของประเทศไว้ก่อน อันเป็นรัฐประศาสนโยบายที่จำเป็น เพื่อดับไฟกองใหญ่ไว้แต่ต้น มิให้ไฟกองเล็กกระพือโหมไหม้ลุกลามขยายใหญ่จนเป็นมหันตภัยที่ไม่อาจต้านทานได้ในวาระต่อไป

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องมีหลักฐานชัดเจนว่าได้กระทำไปโดยรู้สำนึก และโดยสมัครใจอย่างแท้จริง ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องย่อมทราบดีว่า ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดีเป็นพระราชธิดาพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งยังเป็นพระเชษฐภคินีในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แม้ทรงกราบถวายบังคมลาออกจากฐานันดรศักดิ์ไปแล้ว แต่ยังคงดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการนำสมาชิกชั้นสูงในพระบรมราชวงศ์มาเป็นฝักฝ่ายในทางการเมือง ทั้งยังเป็นการกระทำที่วิญญูชนคนไทยทั่วไป ย่อมรู้สึกได้ว่าสามารถทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยที่เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ ต้องถูกนำไปใช้เพื่อความได้เปรียบทางการเมืองอย่างแยบยลให้ปรากฏผลเสมือนเป็นฝักฝ่ายทางการเมือง และมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการสุมเสียงต่อการสูญเสียสถานะที่จะต้องอยู่เหนือการเมือง และดำรงความเป็นกลางในทางการเมือง อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ขำรดทุจริตโหม เสี้อมทราวม หรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะของการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) อย่างชัดเจนแล้ว กรณีนี้มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นเพียงอาจเป็นปฏิบัติการต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยังไม่ถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้ง เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี ยังมีได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อระบอบการปกครองของประเทศชาติ นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องได้น้อมรับพระราชโองการไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมทันทีภายหลังที่ได้รับทราบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่สมควรกำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง ดังนั้น จึงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔ - ๕/๒๕๖๒

วันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖
หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดพัทยาส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง (บริษัท คัม โกลบอล จำกัด ที่ ๖ และ บริษัท คีน เทค จำกัด ที่ ๗) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบ. ๕๑๕/๒๕๖๑ และคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบ. ๙๕๖/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองและเอกสารประกอบ รวม ๒ คำร้อง สรุปได้ดังนี้

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๑ โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๗ คน โดยอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล ได้ตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายกับโจทก์ในกรรมสิทธิ์ห้องชุดเลขที่ ๑๑๐๖ โครงการวอเตอร์ฟรอนท์สวีทแอนด์เรสซิเดนซ์ โดยจำเลยที่ ๑ ตกลงจะโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุดให้กับโจทก์ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งโจทก์ชำระเงินตามกำหนดสัญญาบางส่วนแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการกระทำการโดยจงใจให้โจทก์ในฐานะผู้บริโภคได้รับความเสียหาย และจำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ เป็นกรรมการบริษัท ส่วนจำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ เป็นผู้ถือหุ้น จึงต้องร่วมกันหรือแทนกันรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ ๑ คืนเงินแก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ย ชดใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ อีกทั้งค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๑ โจทก์ที่ ๑ และโจทก์ที่ ๒ ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๗ คน โดยอ้างว่าเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล ได้ตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายกับโจทก์ทั้งสองในกรรมสิทธิ์ห้องชุดเลขที่ ๙๐๑ โครงการวอเตอร์ฟรอนท์สวีทแอนด์เรสซิเดนซ์ โดยจำเลยที่ ๑ ตกลงจะโอนกรรมสิทธิ์ห้องชุดให้กับโจทก์ทั้งสอง ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งโจทก์ทั้งสองชำระเงินตามกำหนดสัญญาบางส่วนแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการ

ธุรกิจเป็นการกระทำโดยจงใจให้โจทก์ทั้งสองในฐานะผู้บริโภครับความเสียหาย และจำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ เป็นกรรมการบริษัท ส่วนจำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ เป็นผู้ถือหุ้น จึงต้องร่วมกันหรือแทนกันรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ ๑ คืบเงินแก่โจทก์ทั้งสองพร้อมดอกเบี้ย ค่าทนายความแทนโจทก์ และค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ

ต่อมา จำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ ยืนยันคำโต้แย้งในคดีทั้งสองดังกล่าวเพื่อขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๒๖ หรือไม่ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน และมาตรา ๒๖ กำหนดให้รัฐต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคลและการจำกัดอำนาจรัฐภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การบัญญัติกฎหมายต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ บัญญัติให้บุคคลอาจต้องร่วมรับผิดชอบบริษัทเนื่องจากตนถือหุ้นในบริษัท อันเป็นความรับผิดชอบเกินส่วนลงหุ้นของตนและยังได้กำหนดให้ผู้ถือหุ้นมีหน้าที่พิสูจน์ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นการกระทำของบริษัท ถือเป็นการกระทบสิทธิในการถือครองทรัพย์สินโดยตรง ทั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังกำหนดให้ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดจะรับผิดชอบเพียงเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ และให้สิทธิผู้ถือหุ้นเพียงการตรวจดูรายงานการประชุมกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิในการบริหารบริษัทโดยตรงเช่นเดียวกับกรรมการบริษัท และการที่มาตรา ๔๔ บัญญัติให้จำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบต่อส่วนลงหุ้นของตน เป็นการใช้อำนาจรัฐตรากฎหมายสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ โดยรัฐมุ่งเน้นเพียงคุ้มครองผู้บริโภค แต่ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ถือหุ้น อีกทั้งการกำหนดภาระการพิสูจน์ตกแก่จำเลย ทั้งที่จำเลยทั้งสองเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเลยที่ ๗ ถือหุ้นบริษัทเพียงหนึ่งหุ้น การฟ้องคดีของโจทก์ส่งผลให้เกิดภาระหน้าที่แก่จำเลยทั้งสองในการหาทนายความและการต่อสู้คดี จึงขัดกับหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ อีกด้วย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งทั้งสองนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดพญาส่งคำโต้แย้งทั้งสองของจำเลยที่ ๖ และจำเลยที่ ๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๗ และมาตรา ๒๖ ซึ่งข้อเท็จจริง ตามหนังสือส่งคำโต้แย้งทั้งสองเป็นกรณีที่ศาลจังหวัด พัทลุงจะใช้เฉพาะพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้งสองโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และคำโต้แย้งทั้งสองมีประเด็นที่ต้องพิจารณา วินิจฉัยเป็นประเด็นเดียวกันจึงให้รวมพิจารณาและวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นบทบัญญัติ อยู่ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ ในทรัพย์สินและการสืบมรดก” แต่บทคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามวรรคหนึ่งอาจถูกจำกัด ได้ตามวรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ” เห็นได้ว่าสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ บุคคลที่ได้มา ซึ่งทรัพย์สินโดยชอบ รวมถึงการรับมรดก ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง รวมทั้งสิทธิอื่นใดที่จะพึงมี ย่อมได้รับความคุ้มครอง เพียงแต่สิทธิในทรัพย์สินนี้อาจถูกจำกัดได้ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การอายัด การยึด การริบทรัพย์ การจำหน่ายทรัพย์สินของบุคคลอื่น อาจกระทำได้หากมีกฎหมายให้อำนาจ เป็นต้น แต่การตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญของประชาชนนั้น ย่อมจะต้องอยู่ภายใต้หลักการตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เช่นกัน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลไว้ว่าในการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง คือ หลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี อันเป็นหลักการสำคัญที่มีขึ้นเพื่อควบคุม ตรวจสอบ หรือจำกัดการใช้ อำนาจรัฐ เพื่อมิให้ตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับแก่ประชาชนตามอำเภอใจ โดยในการตรากฎหมาย เพื่อจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนตามหลักการดังกล่าวนี้จะต้องมีความเหมาะสม มีความจำเป็น และได้สัดส่วนหรือมีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับกับสิทธิ หรือเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากกฎหมายนั้น

สำหรับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคซึ่งอยู่ในฐานะเสียเปรียบกับผู้ประกอบธุรกิจทั้งในด้านความรู้ อำนาจต่อรอง และความสามารถที่จะต่อสู้คดีในชั้นศาล ซึ่งก่อนที่จะมีกฎหมายฉบับนี้ ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ออกแบบไว้สำหรับคดีแพ่งสามัญซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะเท่าเทียมกันมาใช้บังคับแก่คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ จึงไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคอย่างยิ่ง รัฐสภาจึงได้กำหนดให้มีกระบวนการวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคที่เป็นข้อพิพาททางแพ่งระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจไว้ เป็นการเฉพาะเพื่อให้เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรม อันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมีประสิทธิภาพดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการที่จะบัญญัติกฎเกณฑ์กลไกพิเศษในวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้น ก็ได้คำนึงถึงความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจอยู่ด้วยโดยต้องให้อยู่ในดุลยภาพ คือไม่กระทบสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจเกินขอบเขตจนภาคธุรกิจของประเทศต้องสะดุดหรือไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ โดยเห็นได้จากกรณีการจัดตั้งบริษัทตามกฎหมายซึ่งกระทำโดยง่าย แต่ระบบการควบคุมนิติบุคคลกลับไม่สามารถที่จะควบคุมดูแลนิติบุคคลให้ดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บริษัทจึงเป็นเพียงหุ่นเชิด เครื่องกำบัง ในการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามสัญญาพระราชบัญญัตินี้จึงได้นำ “หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัท” มาใช้ในการพิจารณาพิพากษา เพื่อไม่ให้แยกความเป็นนิติบุคคลของบริษัทออกจากบุคคลธรรมดา โดยบัญญัติไว้ในความมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไว้ว่า “ในคดีที่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการย้ายถ่ายทรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นว่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน” บทบัญญัตินี้จึงเป็นเพียงบทสันนิษฐานให้ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคล ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำของนิติบุคคล บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานให้รับผิดในทางแพ่ง มิใช่ความรับผิดทางอาญา และเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเท่านั้น มิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ทั้งยังมีเงื่อนไขแห่งข้อสันนิษฐานที่โจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ได้เสียก่อนว่านิติบุคคล

ดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้น หรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภครวมหรือมีการยักยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปจนไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่ผู้บริโภค จึงเป็นการจำป็นและมีเหตุผลอันสมควรที่จะกำหนดให้มีข้อสันนิษฐานนี้ได้

กล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเหล่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย แต่ถ้าผู้นั้นสามารถพิสูจน์ตนเองได้ว่ามิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำของนิติบุคคลดังกล่าว ก็หลุดพ้นความรับผิดชอบ ทั้งนี้การใช้อำนาจของศาลในการเรียกบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม หรือมีอำนาจพิพากษาให้ร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจำเลยร่วมมีสิทธิในการต่อสู้คดีโดยกระทำต่อศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ หากตนไม่สามารถพิสูจน์ต่อศาลได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด การพิพากษาให้บุคคลดังกล่าวร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคก็เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบต่อการดำเนินการของนิติบุคคล และยังเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเหมาะสมเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาในคดีผู้บริโภคสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีความสามารถในการต่อสู้คดีน้อยกว่าผู้ประกอบการ และเป็นกรณีจำเป็นเนื่องจากศาลจำเป็นต้องนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาเพื่อไม่ให้บุคคลใดอาศัยสถานะความเป็นนิติบุคคลปฏิเสธความรับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคลที่ตนควรต้องร่วมรับผิดชอบด้วย และเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบมิให้กระทบสิทธิของบุคคล ประธานศาลฎีกาได้ออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณา และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยข้อ ๒๘ กำหนดให้ศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเพราะการต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคล และต้องมีภาระการพิสูจน์ ไม่เป็นการจำกัดอำนาจหรือกีดกันขัดขวางหรือปฏิเสธอำนาจในการถือครองหุ้นของบุคคล สิทธิในการถือหุ้นของบุคคลมีอยู่อย่างไคร้ก็ยังคงมีอยู่อย่างนั้น ประกอบกับเมื่อซึ่งนำหนี้ระหว่างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้กับประโยชน์ส่วนรวมของสังคมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ที่ต้องการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่เป็นบทบัญญัติที่กระทบสิทธิในการถือครองทรัพย์สินของบุคคลจนเกินความจำเป็น หรือเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ถูกสันนิษฐานจนเกินสมควรแก่เหตุ หากแต่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน

พอเหมาะพอควรแก่กรณี ทั้งไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม มิได้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖ แต่อย่างใด

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒

วันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ และนายวิรัตน์ กัลยาศิри ขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ เนื่องจากความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๔) ที่ว่า พรรคการเมืองใดดังกล่าว นั้น หมายความว่า พรรคการเมืองที่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ และพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออันเนื่องมาจากมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เท่านั้น ไม่รวมถึงพรรคการเมืองที่ไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และยังไม่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่ความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “... จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น ...” นอกจากนี้ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๔) ยังบัญญัติว่า “... ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคน ...” โดยไม่คำนึงว่าพรรคการเมืองนั้นจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่าจำนวนที่จะพึงมีหรือไม่

ผู้ร้องเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อใน (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) เป็นเหตุให้การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อได้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วางหลักการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ตามวรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๕) ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณรวมทั้งอัตราส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับการจัดสรรเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม ให้ไปกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ รวมทั้งการคิดอัตราส่วนของแต่ละพรรคการเมืองเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบถ้วนตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ เมื่อพิจารณาความในวรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๘) แล้ว เห็นว่าเป็นบทบัญญัติว่าด้วยรายละเอียดของหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ รวมทั้งการคิดอัตราส่วนของการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเมื่อหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ และการคิดอัตราส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง (๒) แม้บทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีการบัญญัติรายละเอียดเพิ่มเติมจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ แต่ก็ก็เป็นเพียงการกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ และการคิดอัตราส่วนเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยกำหนดวิธีการคิดคำนวณในกรณีที่ไม่สามารถจัดสรรให้ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคนดังปรากฏรายละเอียดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แล้ว

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒

วันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของหม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ นายไพรินทร์ ชูโชติถาวร และนายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ได้รับหนังสือร้องเรียนของนายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ขอให้ตรวจสอบ หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายไพรินทร์ ชูโชติถาวร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องที่ ๓ และนายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ว่ามีการกระทำเข้าข่าย เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์และจะเข้าข่ายเป็นการขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) มาตรา ๑๖๐ (๘) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

ผู้ร้องพิจารณารายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ และบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนในขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๓ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๓ ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนในขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนในขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นในบริษัทเกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ โดยไม่ได้แจ้งความประสงค์ที่จะรับประโยชน์จากการถือหุ้นในบริษัทในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ เป็นกระทำการอันเป็นการต้องห้าม

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรีน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๒) จึงเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

ผู้ร้องจึงมีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๘๖ และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๘๗ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรีน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อรัฐมนตรีกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่กระทำการอันเป็นการต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) จึงมีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่ง รับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ ดังนี้

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่าการได้มาซึ่งหุ้นดังกล่าวเป็นการได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำรง ตำแหน่งรัฐมนตรี จึงไม่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่าเมื่อบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว

เป็นผลให้ผู้ถือหุ้นในบริษัทไม่อาจดำเนินการโอนหุ้นให้แก่บุคคลเพื่อการจัดหาผลประโยชน์ในหุ้น ภายใต้พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้อีกต่อไป การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังคงถือหุ้นในบริษัทคิดเป็นจำนวนร้อยละสิบเก้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำความผิดเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๒)

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ชี้แจงว่าการถือหุ้นของผู้ถูกร้องที่ ๓ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งได้มาก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จึงไม่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบมาตรา ๑๘๖

ผู้ถูกร้องที่ ๔ ชี้แจงว่าคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ซื้อหุ้นโดยไม่ทราบว่าเป็นหุ้นบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ และไม่มีสิทธิบริหารกิจการและเข้าประชุมกรรมการของบริษัท รวมทั้งจำนวนหุ้นที่ถืออยู่เป็นจำนวนเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหุ้นทั้งหมดของบริษัท

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ ศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ว่าการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสาม ไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นวันเริ่มสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ก็ยังคงหลักการดังกล่าวไว้โดยมิได้เปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์ดังกล่าวแต่อย่างใดด้วยเช่นกัน จึงมิได้บัญญัติข้อความห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นดังกล่าวเข้าไปด้วย ดังเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติโดยเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า การกระทำความผิดเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่ากรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๑ และบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๓ คู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุตรของผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการถือหุ้นที่มีมาก่อนที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและไม่มีกรถือหุ้นเพิ่ม แม้จะยังคงถือหุ้นไว้หลังจากดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้วก็ไม่เป็นการกระทำความผิดเป็นการต้องห้าม

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๔ นั้นคู่สมรสของผู้ถูกร้องที่ ๔ ถือหุ้นบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐโดยเป็นหุ้นที่ได้มาหลังจากที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้ว จึงเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

สำหรับกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือหุ้นบริษัทเกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยได้มีการจดทะเบียนเลิกบริษัทก่อนวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรี บริษัทจึงไม่สามารถประกอบกิจการตามปกติได้ เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิกบริษัท และได้จดทะเบียนเลิกบริษัทไปก่อนแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่ได้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๒) ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ จะมีผลตั้งแต่วันที่ใด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยลาออกเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยในคดีนี้ การลาออกจากตำแหน่งดังกล่าว แม้จะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ก็ตาม แต่ก็เป็นคนละเหตุกันกับเหตุตามคำร้องนี้ ซึ่งมีได้ผลทำให้เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องนี้จำต้องระงับไปด้วย ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๘) ได้บัญญัติถึงลักษณะต้องห้ามของการเป็นรัฐมนตรีไว้ว่าต้องไม่ใช่ผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับแต่วันแต่งตั้ง ซึ่งมีลักษณะในเชิงลงโทษผู้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ การจะวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) มีผลนับแต่เมื่อใดนั้น จำต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ดังนั้น การวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากจึงกำหนดให้มีผลนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ลาออกจากตำแหน่ง คือ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ลาออกจากตำแหน่งคือวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ส่วนความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๒

วันที่ ๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสอง (นายวัส ติงสมิตร ที่ ๑ และนางฉัตรสุดา จันทร์ดียี่ง ที่ ๒) ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๘๓/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้ง หนังสือส่งคำร้องขอเพิ่มเติมของผู้ฟ้องคดีทั้งสอง และเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ผู้ฟ้องคดีทั้งสองยื่นฟ้องสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๒ เป็นผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจ่ายเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๑ วรรคสอง เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองปฏิเสธการจ่ายเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือน ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง จึงยื่นคำโต้แย้งเพื่อขอให้ศาลปกครองกลางส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ โดยโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมและหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันได้รับการสรรหาและแต่งตั้งโดยชอบตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งตามระยะเวลาที่กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด อีกทั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังต้องลาออกจากการดำรงตำแหน่งเดิมตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๗ ด้วยความคาดหวังโดยสุจริตว่าจะได้ดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจนครบวาระหกปี ซึ่งความคาดหวังโดยสุจริตนี้สมควรที่จะได้รับความคุ้มครองตามหลักความมั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะของบุคคล ดังนั้น การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งที่ยังไม่ครบวาระการดำรงตำแหน่งจึงขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติต่อบุคคล

ที่เหมือนกันในสาระสำคัญให้แตกต่างกัน ขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคสอง และมาตรา ๖๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป รวมทั้งกระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง ย่อมเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกัน

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งเป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจอธิปไตย และวรรคสองเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม ส่วนมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่าในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ฝ่ายนิติบัญญัติหรือองค์กร

ที่ใช้อำนาจรัฐจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง คือ หลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี อันเป็นหลักการสำคัญที่มีขึ้นเพื่อควบคุม ตรวจสอบ หรือจำกัด การใช้อำนาจรัฐ โดยเงื่อนไขในการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนจะต้องมีความเหมาะสม มีความจำเป็น และได้สัดส่วนหรือมีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ หรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับกับสิทธิหรือเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากกฎหมายนั้น และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคลโดยบัญญัติหลักความเท่าเทียมกันของบุคคล การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำมิได้ แต่มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริม ให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น และสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๗๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๐ และคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๑ วางหลักการไว้ว่า บทเฉพาะกาลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นเนื้อหาในรัฐธรรมนูญซึ่งจำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนกับฉบับปัจจุบัน เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างราบรื่นและเหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองในระยะเริ่มแรก โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๖๗ วรรคสี่และวรรคห้า บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้กำหนดการดำรงตำแหน่งต่อไปเพียงใดของผู้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ถือได้ว่ารัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้พิจารณากำหนดการดำรงตำแหน่งต่อไปของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป หรือการพ้นจากตำแหน่งของบุคคลดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ รวมทั้งยอมรับในหลักการของความแตกต่างระหว่างหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระแต่ละองค์กร ซึ่งมาตรา ๖๐ เป็นบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความมุ่งหมายตามที่ปรากฏจากเอกสารรายงานการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในคราวประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้สอดคล้องกับหลักการปารีส ที่กำหนดวิธีการแต่งตั้งสมาชิกของสถาบันดังกล่าวต้องเป็นกระบวนการที่มีหลักประกันที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าสถาบันดังกล่าวเป็นตัวแทนที่หลากหลายของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๖ วรรคสี่ ได้บัญญัติให้การสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ บทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาต้องกำหนดให้ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จึงกำหนดให้ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งได้รับการสรรหามาตามหลักเกณฑ์และวิธีการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะโดยทันที และจัดให้มีการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศโดยรวมในการแก้ไขปัญหาสถานะและความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกระบวนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง มีความมุ่งหมายให้กระบวนการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ เริ่มต้นตั้งแต่ในวาระเริ่มแรกที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับเพื่อให้วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บรรลุผล จึงมีความจำเป็น ต้องกำหนดให้ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดเดิมต้องพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เพื่อให้องค์กรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง มิให้เกิดช่องว่างอันส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรต้องหยุดชะงัก กรณีจึงสอดคล้องกับหลักความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

สำหรับกรณีมาตรา ๖๐ วรรคสอง ที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองโต้แย้งว่าทำให้ไม่ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายให้ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะได้รับการสรรหาใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีสิทธิได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือน เนื่องจากเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่ได้รับการสรรหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยจะมีหน้าที่และอำนาจที่แตกต่างไปจากประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดเดิมหลายประการ อย่างไรก็ตาม ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดเดิมมีสิทธิในการได้รับประโยชน์ตามที่ได้อยู่เดิมอย่างไรก็ยังคงได้รับประโยชน์ตามเดิม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคสอง จึงเป็นกรณีที่น่าพึงถึงเหตุผล ความจำเป็น และความเหมาะสมแก่กรณีแล้ว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ แต่อย่างใด

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๐๔ ก
วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๒

วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๕ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (บริษัท โฆสิตพิพัฒน์ จำกัด) ในคดีหมายเลขดำ
ที่ ๑๐๖๕/๒๕๖๐ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

บริษัท โฆสิตพิพัฒน์ จำกัด ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้องสรรพสามิตพื้นที่นนทบุรี ที่ ๑ กรมสรรพสามิต
ที่ ๒ และรองปลัดกระทรวงการคลัง หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายได้ ที่ ๓ เป็นผู้ถูกฟ้องคดี
ต่อศาลปกครองกลางว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการอุตสาหกรรมยาสูบชนิด
บุหรี่ยีกาแรตต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาว่า
การประกอบกิจการอุตสาหกรรมยาสูบชนิดบุหรี่ยีกาแรตเป็นการผูกขาดของรัฐตามพระราชบัญญัติ
ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖ จึงไม่สามารถอนุมัติใบอนุญาตได้ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์
ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คำสั่ง
ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และขอให้ส่งคำโต้แย้ง
ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖
และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๕

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าแม้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๓ จะบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ แล้ว แต่การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
มีคำสั่งไม่อนุมัติใบอนุญาตให้แก่ผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี
เป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งเป็น
กฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น และโดยที่การพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของคำวินิจฉัย
อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะ
ที่เกิดเหตุข้อพิพาท ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายที่ต้องนำมาใช้บังคับแก่คดีนี้ คือ พระราชบัญญัติ
ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ สำหรับกรณีนี้ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ นั้น เห็นว่าในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๑๖๔ บัญญัติให้การผลิตบุหรี่ซิการ์แรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลปกครองกลางต้องใช้บังคับแก่คดีนี้และถูกยกเลิกไปแล้ว พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ จึงอาจมีผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดี และศาลปกครองกลางอาจนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้เพื่อประกอบกรณีวินิจฉัย เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖ และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เนื่องจากขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ว่า พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖ และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ หรือไม่ ซึ่งศาลปกครองกลางจะนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๑) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเมื่อพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๑๖ มีหลักการทำงานเดียวกันกับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยเฉพาะพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ สำหรับที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ นั้น เห็นว่า ประเด็นแห่งคดีตามคำโต้แย้งเกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ ด้วย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ บัญญัติให้การผลิตบุหรี่ยีกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ มีความมุ่งหมายควบคุมการผลิตบุหรี่ยีกาแรตและควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศ เนื่องจากบุหรี่ยีกาแรตเป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน จำเป็นต้องควบคุมปริมาณการผลิต กระบวนการผลิต และจำหน่ายยาสูบให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน มิให้กระทบต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งดำเนินการโดยการยาสูบแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ สามารถปรับนโยบายให้ตอบสนองกับนโยบายของรัฐได้ง่ายกว่ากิจการที่ดำเนินการโดยเอกชน หากปล่อยให้เอกชนผลิตบุหรี่ยีกาแรตโดยเสรีย่อมมีผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นและมีราคาถูกลง เพราะการดำเนินการของเอกชนย่อมหวังการแสวงหากำไร ซึ่งกำไรนั้นก็มาจากการบริโภคของประชาชน ทำให้อัตราส่วนผู้สูบบุหรี่ก็จะสูงขึ้น ยากต่อการควบคุม โดยเฉพาะชนสามารถเข้าถึงและหาซื้อได้โดยง่ายอันจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพละนาถัยของประชาชน รัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเป็นเงินจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งขัดกับนโยบายของภาครัฐที่ต้องการให้ประชาชนลดการบริโภคยาสูบ เจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน ถือเป็นประโยชน์มหาชนหรือประโยชน์สาธารณะที่รัฐสามารถตรากฎหมายขึ้นจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลในการประกอบอาชีพผลิตและจำหน่ายบุหรี่ยีกาแรตได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐

ส่วนพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ ที่บัญญัติให้การผลิตบุหรี่ยีกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ ถือว่ารัฐเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจ อันเป็นภารกิจของรัฐในฐานะผู้ควบคุมเศรษฐกิจที่อาศัยอำนาจสาธารณะหรืออำนาจมหาชนสั่งการและบังคับให้เกิดผล มีความมุ่งหมายควบคุมการผลิตบุหรี่ยีกาแรตและควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศ เนื่องจากบุหรี่ยีกาแรตเป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน จำเป็นต้องควบคุมปริมาณการผลิต กระบวนการผลิตและจำหน่ายยาสูบให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน มิให้กระทบต่อสุขภาพของประชาชน มิได้เป็นกรณีของรัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมบุหรี่ยีกาแรต ไม่ถือเป็นการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมและไม่ถือเป็นการที่รัฐประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เนื่องจากเป็นกรณี

ที่รัฐมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม
ดังนั้น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๗๕

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๕

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๐๖ ก
วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๒

วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดสุโขทัยส่งคำโต้แย้งของจำเลย (พันจ่าเอก นเรศ เทียนบุตร) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๙๗/๒๕๖๐ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

กองทัพบก ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้อง พันจ่าเอก นเรศ เทียนบุตร เป็นผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองพิษณุโลกว่า เดิมผู้ถูกฟ้องคดีรับราชการในตำแหน่งช่างไฟฟ้าสื่อสาร หมวดช่างไฟฟ้าสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ แผนกซ่อม กองช่าง กองบัญชาการกองเรือลำน้ำ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีลาออกจากราชการ และวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๑ ได้รับอนุมัติให้ออกจากประจำการได้ โดยมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ และทางราชการได้เบิกจ่ายเงินประเภทต่างๆ อันประกอบด้วย เงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ และเงินบำเหน็จดำรงชีพให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๘๗๓,๖๓๘.๒๘ บาท แต่ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง (๓) ระบุว่า ทหารซึ่งได้รับเบี้ยหวัดอยู่แล้ว ให้งดเบี้ยหวัดในกรณีเข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ใช้บังคับ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จึงมีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีโดยสัสดีจังหวัดสุโขทัยให้เรียกเงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ และเงินบำเหน็จดำรงชีพที่เบิกจ่ายเงินเกินสิทธิคืนแก่ทางราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้และหนังสือขอผ่อนชำระหนี้ต่อผู้ฟ้องคดี หลังจากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีไม่มา

ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้และไม่ชำระเงินดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองพิษณุโลก แต่ศาลปกครองพิษณุโลกเห็นว่าคดีนี้เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม จึงได้โอนคดีไปยังศาลจังหวัดสุโขทัย

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดสุโขทัย จำเลย (ผู้ถูกฟ้องคดีเดิม) ได้ยื่นคำโต้แย้งเพื่อขอให้ศาลจังหวัดสุโขทัยส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๑๒ เนื่องจากพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓ ให้แก้ไขบทนิยาม “ข้าราชการส่วนท้องถิ่น” โดยยกเลิกในส่วนของพนักงานตำบล และ “ราชการส่วนท้องถิ่น” ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ ต่อมาพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ความในมาตรา ๓ ให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ข้าราชการส่วนท้องถิ่น” และ “ราชการส่วนท้องถิ่น” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยการเพิ่มคำว่า “พนักงานส่วนตำบล” ในส่วนบทนิยามของ “ข้าราชการส่วนท้องถิ่น” และ คำว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” ในส่วนบทนิยามของ “ราชการส่วนท้องถิ่น” จึงเป็นการนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาใช้บังคับให้มีผลย้อนหลังทำให้จำเลยต้องเสียสิทธิและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ก่อนที่กฎหมายใช้บังคับ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิตามกฎหมายของจำเลย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดสุโขทัยส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๑๒ หรือไม่ ซึ่งศาลจังหวัดสุโขทัยจะใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ บังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เจตนารมณ์ในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ก็เพื่อให้ข้าราชการที่มีสถานะเป็นพนักงานส่วนตำบล และอยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนสามารถได้รับสิทธิในการคำนวณเงินบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายดังกล่าว พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ใช้บังคับจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อตัดสิทธิการรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิได้มีลักษณะกระทบกระเทือนสิทธิของจำเลย หากแต่เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพื่อให้พนักงานส่วนตำบลมีความเสมอภาคในการรับบำเหน็จบำนาญเช่นเดียวกับข้าราชการส่วนท้องถิ่นอื่นซึ่งเป็นการเพิ่มสิทธิให้พนักงานส่วนตำบลทุกคนมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามที่กฎหมายนี้กำหนด แม้สิทธิในการได้รับเงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ และเงินบำเหน็จดำรงชีพของจำเลยจะได้ตามกฎหมายอื่นก็ไม่เป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยแต่อย่างใด หากแต่ผลของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลยซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายนี้เช่นเดียวกับข้าราชการส่วนท้องถิ่นอื่น อันสอดคล้องกับหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคตามกฎหมาย

ส่วนกรณีที่จำเลยโต้แย้งว่าตนเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ และเงินบำเหน็จดำรงชีพมาก่อน และต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๔ โดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ทำให้จำเลยไม่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ และเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญอีกต่อไป นั้น เห็นว่า พระราชกฤษฎีกาเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๕ (๑) กำหนดให้ผู้ได้รับเบี้ยหวัด หรือมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด ไม่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญ และเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ในกรณีกลับเข้ารับราชการ และข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง (๓) ที่ให้งดเบี้ยหวัดกรณีทหารซึ่งได้รับเบี้ยหวัดอยู่แล้วเข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิ

จะได้รับบำเหน็จบำนาญ การที่กรมบัญชีกลางให้เรียกเงินที่จำเลยได้รับเกินสิทธิคืน ก็เพื่อไม่ให้มีการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายงบกลางในหมวดหรือประเภทของเงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ โดยถือเป็นเงินจากงบประมาณประเภทเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงมิได้กระทบกระเทือนสิทธิของจำเลย มิได้ขัดหรือแย้งกับหลักนิติธรรม ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แต่อย่างไร

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๖๒

วันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๕) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๑๐ คน เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๕) เพราะเหตุที่ผู้ถูกร้องในขณะดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๕) โดยมีเหตุผลว่าตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งโดยกฎหมาย มีหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ในบังคับหรือการกำกับดูแลของรัฐ และต้องกระทำการภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมาย ประกอบกับการปฏิบัติงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีลักษณะเป็นงานประจำและได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมาย นอกจากนี้ ศาลยุติธรรมยังมีแนวคำพิพากษาว่าการฝ่าฝืนคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นความผิดอาญาฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๑๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญและผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเพราะเหตุเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๕) หรือไม่ ซึ่งมีข้อที่ต้องพิจารณาว่า ตำแหน่ง “หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ” เป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๕) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๓ ได้สรุปลักษณะของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐไว้ดังนี้ (๑) ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย (๒) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำ (๓) อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ และ (๔) มีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมาย เมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัตินิยามของคำว่าเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามมาตรา ๙๘ (๑๕) ไว้ การตีความคำว่าเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงต้องตีความให้สอดคล้องกับบริบทและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะไม่ให้ข้าราชการเข้ามาเป็นนักการเมือง ดังที่ได้บัญญัติไว้ก่อนแล้วในมาตรา ๙๘ (๑๒) แต่คำว่า ข้าราชการยังไม่ครอบคลุมถึงบุคคลที่มีลักษณะเดียวกับข้าราชการ จึงได้บัญญัติมาตรา ๙๘ (๑๕) ไว้อันเป็นเจตนารมณ์ที่นอกจากไม่ต้องการให้ข้าราชการเป็นนักการเมืองแล้ว ยังให้รวมถึงพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจด้วย ถ้อยคำที่บัญญัติถึงเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐจึงเป็นการบัญญัติเพื่อให้ครอบคลุมถึงบุคคลผู้มีคุณสมบัติและสถานะเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งอาจมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ประกอบกับลักษณะต้องห้ามเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิของบุคคล จึงต้องตีความอย่างแคบ การตีความถ้อยคำที่มีความหมายทั่วไปต่อท้ายคำเฉพาะหลายคำที่นำหน้ามาก่อนนั้นจะต้องตีความคำทั่วไปให้มีความหมายสอดคล้องกับคำเฉพาะและแคบกว่าความหมายธรรมดาของคำนั้นโดยจะต้องมีความหมายเฉพาะในเรื่องและประเภทเดียวกับคำเฉพาะซึ่งเป็นไปตามหลักการสากลทั่วไป

เห็นได้ว่าการแต่งตั้งตำแหน่ง “หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ” เป็นผลสืบเนื่องมาจากการยึดอำนาจและเป็นตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่ได้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐใด ทั้งเป็นตำแหน่งที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งโดยกฎหมาย และไม่มีกฎหมายกำหนดกระบวนการวิธีการได้มาหรือการเข้าสู่การดำรงตำแหน่ง โดยมีอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะชั่วคราว

ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้มีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยของประเทศและประชาชน ดังนั้น ตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงไม่มีสถานะตำแหน่งหน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และมีใช้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๕)

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๕) ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวเพราะเหตุเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑๕)

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายณวัธ เตาะเจริญสุข สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และได้ประกาศรายชื่อนายณวัธ เตาะเจริญสุข ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ศาลจังหวัดขอนแก่นได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่น จึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกานับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า โทษประหารชีวิตเป็นโทษทางอาญาที่ร้ายแรง และเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าและหนักกว่าโทษจำคุก เมื่อศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว และได้ออกหมายจำคุกผู้ถูกร้องไว้ แม้คำพิพากษาของศาลจะยังไม่ถึงที่สุด ก็ถือว่าผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลแล้ว จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ และขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) และได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่ง

รับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัยและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าศาลจังหวัดขอนแก่นได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิตผู้ถูกร้อง โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกานับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป กรณีจึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องแล้ว ดังนั้น จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยนับแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) แต่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ที่บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดสมาชิกภาพลงเมื่อต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่ และนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ประสงค์จะนำลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะของผู้แทนปวงชนชาวไทยจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มที่ มีความประพฤติเป็นที่ยอมรับและนับถือต่อสาธารณชน ปราศจากเหตุมัวหมองในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติและศักดิ์ศรีของสภาผู้แทนราษฎร กรณีจึงต้องหมายความว่าหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำพิพากษาให้ลงโทษหนักกว่าโทษจำคุก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นย่อมมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) แล้วเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าหลังจากศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลซึ่งถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ด้วย ทั้งข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ซึ่งใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่

โดยหมายของศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” จึงต้องหมายความว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกเท่านั้น โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) แต่อย่างใด ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง จึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง คือ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

วันที่ ~~๒๕๖๒~~ **สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๒**

วันที่ ๑๓ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๔๒ คน เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง เนื่องจากการตราพระราชกำหนดดังกล่าว มิใช่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และมีได้ระบุถึงเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องเห็นว่า เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อเสนอความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง จึงส่งความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบัน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๔๒ คน ซึ่งเป็นจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อผู้ร้องขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญและผู้ร้องส่งความเห็นดังกล่าว ต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง ประกอบ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง กำหนดเงื่อนไขให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบได้เฉพาะกรณีมีเหตุสำคัญอันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง เท่านั้น

เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ การที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของบุคลากรในด้านความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ โดยเฉพาะจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้หน่วยงานที่จะเป็นผู้ปฏิบัติหรือผู้บังคับตามกฎหมายได้เตรียมความพร้อมในการรองรับและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการคุ้มครองสวัสดิภาพของสถาบันครอบครัว และการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว จึงต้องมีการขยายกำหนดเวลาในการใช้บังคับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกไปก่อน โดยยังคงให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับไปพลางก่อน หากปล่อยให้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสังคม ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่กระจายตัวอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไม่อาจเข้าถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่สามารถเข้าถึงกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูเพื่อมิให้กระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นผลร้ายต่อสังคมและสาธารณะ ฝ่ายบริหารจึงมีความจำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการยับยั้ง ป้องกันเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะ ดังนั้น การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง แล้ว

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๕ ก
วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒

วันที่ ๒๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ และวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้พรรคการเมืองที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งพรรคอนาคตใหม่ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยมีรายชื่อของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้อง อยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาผู้ร้องได้ประกาศผลการเลือกตั้งว่าผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ และปรากฏหลักฐานต่อผู้ร้องในเวลาต่อมาว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนใด ๆ จำนวน ๖๗๕,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘ เรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องจึงได้โอนหุ้นจำนวนดังกล่าวให้แก่นางสมพร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้องจึงยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๖๓/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๖) และมาตรา ๙๘ (๓) และขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง รวมทั้งมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๖) และมาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้ผู้ร้องมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงเพราะมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) และมาตรา ๙๘ (๓) ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ รวมทั้งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่แล้ว จึงไม่มีเหตุจำเป็นที่จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวใดๆ อีก

๓. สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยมีข้อโต้แย้งรวมสามประการว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องเนื่องจากกระบวนการไต่สวนและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของผู้ร้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกฎหมายโดยกระบวนการไต่สวนของผู้ร้องยังไม่เสร็จสิ้น บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด มีได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใดๆ โดยได้หยุดกิจการโดยเลิกผลิตนิตยสารและเลิกจ้างพนักงานทั้งหมดตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ และผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว เพราะได้โอนหุ้นทั้งหมดให้แก่นางสมพร จึงรุ่งเรืองกิจ ตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ แล้ว

๔. การไต่สวนพยานบุคคล

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้วกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล จำนวน ๑๐ ปาก และให้คู่กรณียื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี

๕. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ และนับแต่เมื่อใด

ข้อที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งประการแรกว่า กระบวนการไต่สวนและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ของผู้ร้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายนั้น เห็นว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ การยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว

ส่วนข้อโต้แย้งประการที่สองว่า บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ไม่ได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏจากเอกสารในสำนวนว่า บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ซึ่งเดิมชื่อบริษัท โซลิต มีเดีย (ประเทศไทย) จำกัด มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ รวมถึงกิจการโฆษณาด้วยสื่อกิจการโฆษณาทุกอย่างและมีรายได้จากการให้บริการโฆษณา ประกอบกับตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนกิจการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ได้แจ้งยกเลิกเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ ตามมาตรา ๑๘ ก่อนวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่า บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ได้หยุดกิจการไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แต่บริษัทดังกล่าวก็ยังสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบที่ยังมีได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและแจ้งยกเลิกเป็นผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ ดังนั้น บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด จึงยังคงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการสื่อมวลชนอยู่ในวันดังกล่าว

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องประการที่สามว่า ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด เพราะได้โอนหุ้นทั้งหมดให้แก่นางสมพร จึงรุ่งเรืองกิจ มารดาของผู้ถูกร้องไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ นั้น เห็นว่า ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ได้มีหนังสือส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครโดยเร็วเป็นปกติทุกครั้ง แต่การโอนหุ้นในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ กลับไม่ปรากฏการส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ที่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ทั้งที่การส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น เป็นหลักฐานที่สำคัญหากผู้ถูกร้องมีความประสงค์เข้าสู่การเมือง จึงเป็นการผิดปกติวิสัยที่เคยปฏิบัติมา แม้ผู้ถูกร้องชี้แจงให้เหตุผลว่าได้เลิกจ้างพนักงานทั้งหมดตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จึงไม่มีนักบัญชีที่คอยดำเนินการติดตามจัดการเอกสารทางทะเบียน แต่คำชี้แจงดังกล่าวขัดแย้งกับคำเบิกความของนางสาวลาวัลย์ จันทร์เกษม พยานบุคคลที่มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ที่ว่าตนสามารถทำได้ถ้ามีคำสั่งให้ทำ ประกอบกับการดำเนินการดังกล่าวสามารถมอบหมายให้บุคคลไปดำเนินการแทนได้และสามารถกระทำได้โดยไม่มีความยุ่งยาก ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่านางสมพร จึงรุ่งเรืองกิจ ได้ชำระเงินค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องด้วยเช็ค ฉบับลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งปรากฏว่ามีการนำฝากเข้าบัญชีวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ อันเป็นระยะเวลาจนถึง ๑๒๘ วันหลังจากวันที่ระบุในเช็ค ซึ่งมีความล่าช้าผิดแผกแตกต่างจากที่ผ่านมา ซึ่งนางรวิพรรณ จึงรุ่งเรืองกิจ

ภริยาของผู้ถูกร้อง สามารถนำเช็คฝากเข้าบัญชีได้ตั้งแต่วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒ แล้ว ข้ออ้างเรื่องการไม่นำเช็คไปขึ้นตามทางปฏิบัติปกติเนื่องจากต้องดูแลบุตรและต้องนำเช็คไปให้ปากคำกับผู้ร้องจึงไม่มีน้ำหนักให้เชื่อถือได้

นอกจากนี้การโอนหุ้นที่นางสมพร จรุงเรืองกิจ ได้โอนหุ้นของบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ในวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นหุ้นหมายเลขเดิมของผู้ถูกร้องให้แก่นายทวี จรุงสถิตพงศ์ หลานชาย และต่อมาในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ นายทวี จรุงสถิตพงศ์ ได้โอนหุ้นหมายเลขดังกล่าวกลับคืนไปยังนางสมพร จรุงเรืองกิจ นั้น เห็นว่า การโอนหุ้นให้และการโอนหุ้นคืนดังกล่าวไม่มีค่าตอบแทนโดยอ้างความสัมพันธ์ในทางเครือญาติซึ่งย้อนแย้งและแตกต่างจากการโอนหุ้นระหว่างนางสมพร จรุงเรืองกิจ กับผู้ถูกร้องซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นมารดากับบุตรกลับมีค่าตอบแทนแก่นางสมพร จรุงเรืองกิจ จะเบิกความว่า ต้องการให้นายทวี จรุงสถิตพงศ์มาแก้ปัญหาหรือฟื้นฟูบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ก็ตาม แต่การโอนหุ้นให้แก่กันโดยไม่มีค่าตอบแทน ย่อมทำให้ไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าได้มีการโอนหุ้นกันจริงหรือไม่ คงมีเพียงพยานเอกสารที่ใช้อ้างคือตราสารโอนหุ้นและสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นและใบหุ้นซึ่งล้วนแต่เป็นเอกสารที่บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด สามารถจัดทำขึ้นเองได้ในภายหลัง ประกอบกับการที่นายทวี จรุงสถิตพงศ์ โอนหุ้นกลับคืนให้นางสมพร จรุงเรืองกิจ มีระยะเวลาหลังจากรับโอนหุ้นไปเพียงสองเดือนกว่า จึงขัดกับปกติวิสัยของนักลงทุนทั่วไปที่มีความประสงค์จะฟื้นฟูบริษัทอีกทั้งการโอนหุ้นให้นายทวี จรุงสถิตพงศ์ โดยนางสมพร จรุงเรืองกิจ อ้างว่าต้องการอุปถัมภ์หลานชายก็ขัดแย้งกับการที่ให้หลานชายโอนหุ้นกลับคืนมาโดยไม่ได้สิทธิประโยชน์ใดเป็นการตอบแทน ประกอบกับเมื่อพิจารณาเงินลงทุนเพิ่มเมื่อเทียบฐานะทางเศรษฐกิจของนางสมพร จรุงเรืองกิจ แล้ว ถือว่าเป็นจำนวนเงินเล็กน้อยขัดแย้งกับจำนวนของยอดหนี้ที่อ้างไม่ตรงกัน และมีจำนวนเงินไม่มากสามารถใช้ทนายความหรือผู้เชี่ยวชาญทางธุรกิจให้ดำเนินการได้ ทั้งการดูแลกิจการก็สามารถให้บุคคลใดดูแลโดยไม่ต้องโอนหุ้นให้ก็ย่อมทำได้ ยิ่งไปกว่านั้นการเป็นผู้ถือหุ้นไม่ทำให้มีอำนาจจัดการบริษัท การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าได้โอนหุ้นในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ โดยอ้างถึงพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตราสารการโอนหุ้นซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันที่มีความใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง ประกอบกับเอกสารการโอนหุ้นของบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ซึ่งได้แก่ สำเนาเอกสารหนังสือรับรองการโอนหุ้นของทนายความผู้ทำคำรับรองตราสารการโอนหุ้น เช็คส่งจ่ายค่าหุ้น สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท ต้นข้าวเช็ค และต้นข้าวใบหุ้น ล้วนแล้วแต่เป็นเอกสารที่บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด จัดทำและเก็บรักษาไว้ที่บริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ทั้งสิ้น จึงเป็นการกล่าวอ้างเพียงเพื่อให้เจือสมกับที่ปรากฏหลักฐานในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ซึ่งบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ได้ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้เดินทางกลับจากการปราศรัยที่จังหวัดบุรีรัมย์ ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ มายังบ้านพักของผู้ถูกร้องเพื่อทำการ

โอนหุ้น เห็นว่า แม้จะฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเดินทางกลับมาจริง แต่ไม่ได้หมายความว่ามีการโอนหุ้นในวันดังกล่าวจริง

ดังนั้น ข้อพิพาทที่น่าสงสัยหลายประการประกอบพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท วี-ลัค มีเดีย จำกัด ซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชนอยู่ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พรรคอนาคตใหม่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๖. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๖ ก
วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๒ วันที่ ๒๕ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองขอนแก่นส่งความเห็นในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๔/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งความเห็นของศาลปกครองขอนแก่นและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โกสุมก่อสร้าง ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้องโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ ๒๐๙ ที่ ๑ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ที่ ๒ เป็นผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองขอนแก่นว่า ผู้ฟ้องคดีได้เข้าร่วมเสนอราคาและเป็นผู้ชนะการเสนอราคาจ้างเหมาก่อสร้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีไปลงนามในสัญญาและให้นำหลักประกันสัญญาไปพร้อมในวันทำสัญญา ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งยกเลิกการประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาและยกเลิกการแจ้งให้มาลงนามในสัญญา เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเสนอรายละเอียดและปริมาณงานไม่ตรงตามรูปแบบรายการในเอกสารประกวดราคาจ้างก่อสร้าง ซึ่งถือว่าเป็นข้อได้เปรียบเสียเปรียบของผู้เสนอราคา รายอื่นและเกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองสามารถพิจารณาให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการเสนอราคาตั้งแต่ขั้นตอนการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคา และเอกสารการเสนอราคาปริมาณงานที่ไม่ตรงตามที่ระบบกำหนดไว้ตั้งแต่ต้น ถึงแม้ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีเกิดความเสียหาย ขอให้ศาลปกครองขอนแก่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดใช้ค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

ศาลปกครองขอนแก่นเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นนิติบุคคลใช้สิทธิฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) แม้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง บัญญัติให้การยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างตามวรรคหนึ่งเป็นเอกสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ ผู้ยื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างที่ถูกยกเลิกนั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ จากหน่วยงานของรัฐไม่ได้ กรณีเช่นนี้ก็ย่อมไม่มีองค์การใดที่จะมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองที่เป็นหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบ

ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ฟ้องคดีได้เลย ดังนั้น พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งความเห็นนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลปกครองขอนแก่นส่งความเห็นเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ว่า พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) ซึ่งศาลปกครองขอนแก่นจะนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) บัญญัติให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ส่วนพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ก่อนลงนามในสัญญา หน่วยงานของรัฐอาจประกาศยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ในกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) หน่วยงานของรัฐนั้นไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างหรือเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างนั้นต่อไป (๒) มีการกระทำที่เข้าลักษณะผู้ยื่นข้อเสนอที่ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือที่ได้รับการคัดเลือกมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือมีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอรายอื่นหรือขัดขวางการแข่งขันอย่างเป็นธรรม หรือสมยอมกันกับผู้ยื่นข้อเสนอรายอื่นหรือเจ้าหน้าที่ในการเสนอราคา หรือถือว่ากระทำการทุจริตอื่นใดในการเสนอราคา ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (๓) การทำการจัดซื้อจัดจ้างต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

ของรัฐหรือกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ (๔) กรณีอื่นในทำนองเดียวกับ (๑) (๒) หรือ (๓) ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และวรรคสอง บัญญัติว่า การยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างตามวรรคหนึ่ง เป็นเอกสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ ผู้ยื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างที่ถูกยกเลิกนั้นจะเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ จากหน่วยงานของรัฐไม่ได้ บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานของรัฐจะสามารถยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างได้ในทุกกรณี แต่หมายความว่าถึงการยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างก่อนลงนามในสัญญา และหน่วยงานของรัฐจะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) เท่านั้น หากการใช้ดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ยื่นข้อเสนอย่อมมีสิทธิที่จะขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจตรวจสอบตามหลักความชอบด้วยกฎหมายได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองประโยชน์ของรัฐและประโยชน์สาธารณะ อันจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ แม้จะกระทบสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้ประกอบการอยู่บ้าง หากแต่เมื่อชั่งน้ำหนักกับประโยชน์ของรัฐและประโยชน์สาธารณะที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการสาธารณะ ยังอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม มิได้สร้างภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งยังเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓)

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓)

THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE KINGDOM OF THAILAND

The Government Complex Commemorating
His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary
120 Chaengwattana Road, Thung Song Hong Sub-District
Lak Si District, Bangkok 10210 THAILAND
Tel. 66 2141 7777 www.constitutionalcourt.or.th